

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

В.о. завідувача кафедри,
к.е.н., доц.

_____ **Ольга ГУБАРИК**
«__» _____ **2024 р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення наявності та руху
запасів підприємства

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувачка

Біловол Є.В.

Науковий керівник,
к.е.н., доцент

Юрченко С.В.

Дніпро – 2024

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет:** «Обліку і фінансів»**Кафедра:** «Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою»**Освітньо-професійна програма:** «Облік і оподаткування»**Спеціальність :** 071 «Облік і оподаткування»**Рівень вищої освіти:** другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖУЮ:

В.о. зав. кафедри _____ Ольга ГУБАРИК

«__» _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ**Біловол Єлизавета Вадимівна**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення наявності та руху запасів підприємства.

Науковий керівник: Юрченко Сергій Васильович, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, звання)

Затверджені Наказом ДДАЕУ від «09» жовтня 2024 р. № 3365.

2. Термін подавання здобувачем роботи: 13 грудня 2024 р.

3. Вихідні дані роботи: Закон України, Податковий кодекс, Господарський кодекс, НП(С)БО, інструкції, метод рекомендації, посібники, наукові статті, тези конференцій, фінзвітність ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» Запорізької області.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної роботи: Вступ. Теоретичні засади обліку та аналізу наявності та руху запасів. Практичні аспекти обліку запасів на підприємстві. Аналіз і шляхи удосконалення контролю наявності та руху запасів. Висновки.

5. Перелік графічного матеріалу. Підходи до визначення поняття «Запаси». Ключові аспекти значення запасів для підприємства. Схема класифікації запасів підприємства. Порівняння методів оцінки запасів підприємства. Оцінка майна та капіталу ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Порівняння капіталу та зобов'язань ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Оцінка руху та стану основних засобів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Фінансові результати діяльності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Динаміка показників чистого доходу та собівартості від реалізації ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Оцінка фінансової стійкості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Таблиця документального супроводу операцій з запасами товариства. Запропонована структура напрямків удосконалення обліку виробничих запасів. Економічний механізм удосконалення обліку виробничих запасів. Алгоритм обліку запасів, що відображає основні етапи обліку запасів та відповідні операції. Графік документообігу запасів на підприємстві. Основні напрямки аналізу виробничих запасів. Основні показники динаміки запасів та фінансових результатів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Динаміка вартості запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Коефіцієнти для оцінки ефективності запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Залежність чистого

прибутку і вартості запасів підприємства. Наслідки надлишку та нестачі виробничих запасів. Етапи внутрішнього контролю запасів на підприємстві. Анкета перевірки виробничих запасів товариства. Загальний план проведення аудиту виробничих запасів. Програма аудиту виробничих запасів.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ім'я, посада консультанта	Дата, підпис	
		Завдання видано	Завдання прийнято

7. Дата видачі завдання: 01 квітня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапу кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапу роботи	Примітки
1	Теоретичні засади обліку та аналізу наявності та руху запасів	Квітень-травень 2024 р.	
2	Фінансово-економічна характеристика товариства	Червень-липень 2024 р.	
3	Практичні аспекти обліку запасів на підприємстві	Серпень 2024 р.	
4	Аналіз і шляхи удосконалення контролю наявності та руху запасів	Вересень-жовтень 2024 р.	
5	Вступ	Листопад 2024 р.	
6	Висновки	Листопад 2024 р.	
7	Оформлення роботи	Грудень 2024 р.	

Здобувачка

(підпис)

Єлизавета БІЛОВОЛ

(ім'я, прізвище)

Науковий керівник

(підпис)

Сергій ЮРЧЕНКО

(ім'я, прізвище)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ЗАПАСІВ	12
1.1. Економічна сутність запасів та їх значення в діяльності підприємства	12
1.2. Методичні підходи до обліку і аналізу руху запасів	18
1.3. Нормативно-правове регулювання обліку і аналізу запасів	23
Висновки до розділу 1	25
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	27
2.1. Фінансово-економічна характеристика товариства	27
2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерських служб й оцінка основ облікової політики	37
2.3. Документування операцій з руху запасів на підприємстві	40
2.4. Напрямки удосконалення обліку наявності та руху запасів підприємства	43
Висновки до розділу 2	47
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ І ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЮ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ЗАПАСІВ	49
3.1. Аналіз ефективності управління наявністю та рухом запасів	49
3.2. Напрями удосконалення контролю наявності та руху запасів підприємства	55
Висновки до розділу 3	60
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
ДОДАТКИ	73

РЕФЕРАТ

Тема «Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення наявності та руху запасів підприємства».

Кваліфікаційна робота містить: 77 сторінку друкованого тексту, 14 рисунків, 14 таблиць, 4 додатки, 52 літературних джерела.

Об'єктом дослідження виступає процес обліково-аналітичного забезпечення наявності та руху запасів підприємства.

Предметом дослідження в кваліфікаційній роботі є методологічні, організаційні та практичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення наявності та руху запасів підприємства.

Мета роботи. Мета кваліфікаційної роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробці методичних підходів та практичних рекомендацій щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення наявності та руху запасів підприємства.

Методи дослідження. У процесі виконання роботи було застосовано широкий спектр спеціалізованих і загальнонаукових методів, зокрема методи спостереження, систематизації, порівняння, групування, узагальнення, а також статистичні інструменти, табличний і графічний методи, метод аналітичного вирівнювання, аналіз рядів динаміки та інші.

Ключові слова

ЗАПАСИ, ОБЛІК ЗАПАСІВ, АНАЛІЗ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА, СПИСАННЯ ЗАПАСІВ, КОНТРОЛЬ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА, АУДИТ ЗАПАСІВ, ОПТИМІЗАЦІЯ ЗАПАСІВ.

Keywords

INVENTORIES, INVENTORY ACCOUNTING, ANALYSIS OF ENTERPRISE INVENTORIES, INVENTORY WRITE-OFFS, ENTERPRISE INVENTORY CONTROL, INVENTORY AUDIT, INVENTORY OPTIMIZATION.

A B S T R A C T

Topic «Improvement of accounting and analytical support for the availability and movement of stocks of the enterprise»

The qualification work contains: 77 pages of printed text, 14 figures, 14 tables, 4 appendices, 52 literary sources.

The object of the study is the process of accounting and analytical support of the availability and movement of stocks of the enterprise.

The subject of research in the qualification work is methodological, organizational and practical aspects of accounting and analytical support of the availability and movement of stocks of the enterprise.

Purpose of the work. The purpose of the qualification work is to theoretically substantiate, develop methodological approaches and practical recommendations for improving the accounting and analytical support of the availability and movement of stocks of the enterprise.

Research methods. In the process of performing the work, a wide range of specialized and general scientific methods was applied, in particular, methods of observation, systematization, comparison, grouping, generalization, as well as statistical tools, tabular and graphical methods, the method of analytical alignment, analysis of series of dynamics and others.

Keywords

INVENTORIES, INVENTORY ACCOUNTING, ANALYSIS OF ENTERPRISE INVENTORIES, INVENTORY WRITE-OFFS, ENTERPRISE INVENTORY CONTROL, INVENTORY AUDIT, INVENTORY OPTIMIZATION.

ВСТУП

Запаси підприємства становлять одну з найважливіших і найбільших частин його активів, займаючи ключове місце серед майна та провідну позицію у структурі витрат. Вони відіграють важливу роль у визначенні результатів діяльності підприємства та відображенні його фінансового стану. Не дивно, що виробничі запаси постійно залишаються в центрі уваги наукових досліджень. Як елемент оборотних активів, запаси мають здатність трансформуватися у грошові кошти протягом року або операційного циклу.

Розвиток ринкових відносин, запровадження нових форм власності та реформування економіки України висувають нові вимоги до бухгалтерського обліку як основного інструменту контролю господарської діяльності. Вдосконалення обліку тісно пов'язане з вирішенням таких завдань, як збільшення обсягів виробництва продукції, зменшення собівартості та підвищення ефективності підприємств. Досягнення цих цілей можливе лише за умови забезпечення підприємств необхідними матеріальними ресурсами, що є основою виробничого процесу. Виробничі запаси належать до ключових елементів національного багатства країни, оскільки вони беруть участь у виробничому процесі одноразово, повністю переносячи свою вартість на готову продукцію.

В умовах ринкової економіки важливість якісного й оперативного обліку постійно зростає. Удосконалення облікових документів і звітності має відповідати сучасним вимогам управління, планування та аналізу. Особливу роль відіграють облік і аудит ресурсів, зокрема матеріальних. Запаси становлять значну частку в структурі активів підприємства та є однією з головних складових його оборотного капіталу. Це зумовлює необхідність точного й своєчасного обліку сировини та матеріалів, дотримання правил їх прийому, зберігання та використання. Ефективність контролю за витратами ресурсів залежить від впровадження новітніх форм контролю та економного їх використання на всіх рівнях виробництва.

Значний внесок у розробку теоретичних і практичних аспектів обліку й аудиту запасів зробили такі науковці, як Голов С.Ф., Ткаченко Н.М., Сопко В.В., Бутинець Ф.Ф., Кужельний М.В. та інші. Проте реформування національної системи бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів спричинило нові вимоги до обліку запасів в Україні. Попри те, що виробничі запаси завжди перебували під ретельним контролем, низка аспектів обліку й аудиту залишається недостатньо дослідженою та потребує глибшого опрацювання.

З огляду на наукову та практичну значимість зазначених проблем, дослідження запасів потребує посиленої уваги, що й визначило актуальність, мету та завдання даного дослідження.

Мета й завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробці методичних підходів та практичних рекомендацій щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення наявності та руху запасів підприємства.

Для досягнення поставленої мети необхідно:

- висвітлити економічну сутність запасів та їх значення в діяльності підприємства;
- визначити методичні підходи до обліку і аналізу руху запасів;
- дослідити нормативно-правове регулювання обліку і аналізу запасів;
- описати фінансово-економічну характеристику товариства;
- розкрити документування операцій з руху запасів на підприємстві;
- окреслити напрямки удосконалення обліку наявності та руху запасів підприємства;
- провести аналіз ефективності управління наявністю та рухом запасів;
- навести напрями удосконалення контролю наявності та руху запасів підприємства.

Об'єктом дослідження виступає процес обліково-аналітичного забезпечення наявності та руху запасів підприємства.

Предметом дослідження в кваліфікаційній роботі є методологічні,

організаційні та практичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення наявності та руху запасів підприємства, зокрема: системи документального оформлення, облікові процедури, методи аналізу та інструменти контролю за ефективним використанням матеріальних ресурсів.

Методи дослідження. У процесі виконання роботи було застосовано широкий спектр спеціалізованих і загальнонаукових методів, зокрема методи спостереження, систематизації, порівняння, групування, узагальнення, а також статистичні інструменти, табличний і графічний методи, метод аналітичного вирівнювання, аналіз рядів динаміки та інші.

Інформаційною базою для дослідження слугували наукові роботи, присвячені питанням обліково-аналітичного забезпечення наявності та руху запасів на підприємствах, чинна нормативно-правова база України, фінансова та управлінська звітність ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» Запорізької області, а також матеріали, отримані під час проходження виробничої практики на цьому підприємстві.

Наукова новизна одержаних результатів виражається у розробці теоретичних підходів і практичних рекомендацій з удосконалення обліку та аналізу наявності та руху запасів, що забезпечить підвищення якості обліково-аналітичного супроводу діяльності підприємства, а саме:

- запропоновано напрямки вдосконалення обліку виробничих запасів, які можуть бути ключовою передумовою успішного господарювання, і з метою оптимізації обліку виробничих запасів запропоновано відповідний економічний механізм.

- побудовано алгоритм обліку запасів товариства у вигляді таблиці, що відображає основні етапи обліку запасів та відповідні операції. Даний алгоритм допомагає систематизувати та контролювати облік запасів товариства, знижуючи ймовірність помилок і забезпечуючи точність облікових даних.

- на основі алгоритму обліку запасів сформовано графік документообігу запасів для ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», що показує

основні етапи документообігу запасів від постачання до їх використання або реалізації. Даний графік наочно показує, як документи рухаються в межах підприємства на всіх етапах обліку запасів, що дозволяє зберігати точність і контроль за рухом товарів.

- для ефективного проведення аудиту запропоновано анкету перевірки виробничих запасів товариства, яка допомагає отримати структуровані дані щодо організації обліку запасів, їх оцінки, наявності внутрішнього контролю, процедури інвентаризації та управління ризиками. Анкета дозволяє зосередитись на критичних зонах, ідентифікувати можливі проблеми та підготувати рекомендації для підвищення ефективності управління запасами.

- наведено план проведення перевірки запасів досліджуваного товариства, який необхідний задля чіткого визначення обсягу, послідовності та методів перевірки, і дозволяє ефективно організувати аудиторський процес. Такий план забезпечує аудиторів систематичний підхід до оцінки стану запасів, їхньої оцінки в обліку та звітності, відповідності встановленим нормам і правилам. План також допомагає виявити можливі ризики, розподілити ресурси для перевірки та узгодити дії між членами аудиторської групи, забезпечуючи якість і своєчасність проведення аудиту.

- рекомендовано програму аудиту виробничих запасів, яка допомагає забезпечити систематичність і повноту перевірки, зосереджуючись на найбільш ризикових аспектах. Така програма аудиту виробничих запасів сприяє координації дій, документуванню результатів і забезпечує основу для оцінки ефективності виконаних процедур.

Практичне значення одержаних результатів полягає у впровадженні ключових положень роботи в діяльність досліджуваного підприємства, що дозволяє вдосконалити облік запасів та підвищити його аналітичну ефективність, сприяючи поліпшенню управлінських процесів.

Апробація результатів роботи. Основоположні аспекти роботи були обговорені на VIII Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення

економічної стійкості підприємств» (Дніпро, 9-10 травня 2024 р.) та II Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» (Дніпро, 30-31 жовтня 2024 р.).

Публікації. Результати наукового дослідження опубліковані в науковому журналі загальним обсягом статті 0,52 друк. аркуша.

Сама кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, 14 рисунків, 14 таблиць, 52 літературних джерел, 4 додатків та викладена на 77 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ЗАПАСІВ

1.1. Економічна сутність запасів та їх значення в діяльності підприємства

Запаси підприємства є однією з ключових складових його активів і відіграють важливу роль у забезпеченні безперервності виробничого процесу, реалізації товарів і послуг, а також у досягненні стратегічних цілей бізнесу. Вони «належать до оборотних активів, що характеризуються здатністю трансформуватися у грошові кошти або інші ресурси протягом операційного циклу» [5].

Економічна сутність запасів «полягає в тому, що вони слугують матеріальною основою для виробництва продукції, виконання робіт чи надання послуг, а також створюють базу для задоволення попиту споживачів» [43]. Запаси «включають сировину, матеріали, незавершене виробництво, готову продукцію, товари, паливо, запасні частини тощо» [46]. Їх наявність і раціональне використання забезпечують стабільність діяльності підприємства, формування собівартості продукції та визначення фінансових результатів.

Для детального аналізу категорії «запаси» звернемося до наукової літератури, де представлені різні визначення цієї термінології відомими вченими та економістами. Водночас варто зазначити, що кожне з них має своє унікальне трактування та відображає суб'єктивний підхід автора. У науковому контексті поняття «запаси» часто ототожнюють із такими термінами, як «ресурси», «матеріали», «предмети праці», «товари», «предмети споживання» тощо. Для поглибленого розуміння звернемо увагу на наявні визначення цього поняття в науковій літературі, критично їх проаналізуємо та запропонуємо власне формулювання, яке, на нашу думку, найбільш точно відображає сутність терміну «запаси».

Після прийняття в Україні національних стандартів, узгоджених з МСБО, та відповідно до П(С)БО 9 «Запаси», цей термін визначається таким чином: запаси - це активи, які:

- «утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності» [29];
- «перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва» [29];
- «утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством» [29].

Разом з тим в більшості джерел «виробничі запаси визначаються як матеріальні, виробничі ресурси або як виробничі запаси залежно від того, з якої позиції вони розглядаються, тобто економічного чи бухгалтерського підходу» [43].

Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», передбачає статтю «Запаси», де вказується вартість «запасів, малоцінних та швидкозношуваних предметів, сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, запасних частин, тари, будівельних матеріалів та інших матеріалів» [27], «призначених для споживання під час нормального операційного циклу» [27].

У п.6 НП(С)БО 9 зазначено саме такі запаси, проте не уточнюється, що вони є виробничими. З іншого боку, у Плані рахунків бухгалтерського обліку передбачено клас рахунків «Запаси» й окремо рахунок 20 «Виробничі запаси», що конкретизує перелік матеріальних цінностей, обліковуваних як виробничі запаси підприємства. Але існують й інші рахунки другого класу, такі як 22 «МШП», 23 «Виробництво», 24 «Брак у виробництві», 25 «Напівфабрикати», 26 «Готова продукція», 28 «Товари». А значить вказані види запасів не включаються до категорії виробничих і обліковуються окремо.

Згідно МСБО (IAS) 2 запаси – «це активи, які передбачені для подальшого продажу в ході звичайної діяльності; що знаходяться у процесі

виробництва для такого продажу» [26], або «ті, що знаходяться у вигляді сировини та матеріалів, які будуть використовуватись у процесі виробництва або надання послуг, за винятком незавершеного виробництва» [26], що «виникає за угодами на будівництво, включаючи безпосередньо пов'язані з ними угоди на надання послуг, фінансових інструментів» [26] та «біологічних активів, що належать до сільськогосподарської діяльності, та сільськогосподарська продукція в момент її збирання» [26].

У економічній літературі запаси часто визначають як матеріальні ресурси або предмети праці. На нашу думку, термін «матеріальні ресурси» є більш загальним, а «запаси» та «предмети праці» є лише окремими його складовими. Деякі дослідники навіть вважають поняття виробничих запасів і матеріальних цінностей рівнозначними.

У літературі існує кілька трактувань терміну «матеріальні ресурси». Їх часто розглядають як засоби виробництва, що включають як предмети праці, так і засоби праці. Проте ототожнювати це поняття з виробничими запасами не є правильним, оскільки останні охоплюють лише предмети праці. Тлумачення поняття «запаси» як економічної категорії подано на рисунку 1.1.

Таким чином, після аналізу літературних джерел можна зробити висновок, що виробничі запаси є складною категорією, що отримує неоднозначні трактування у наукових працях. З теоретичної точки зору, виробничі запаси є предметами праці, які використовуються у виробничому процесі лише один раз і повністю переносять свою вартість на готову продукцію. В бухгалтерському обліку більшість предметів праці вважаються виробничими запасами, однак існують суперечності у розумінні понять «матеріальні» та «виробничі запаси», і вони трактуються по-різному в літературі.

Погоджуємося з Рубан Л.О. та Яковенко Т.І., що «розуміння економічної сутності виробничих запасів сприятиме формуванню їх правильної класифікації та вдосконаленню їх подальшого обліку на

підприємстві» [43].

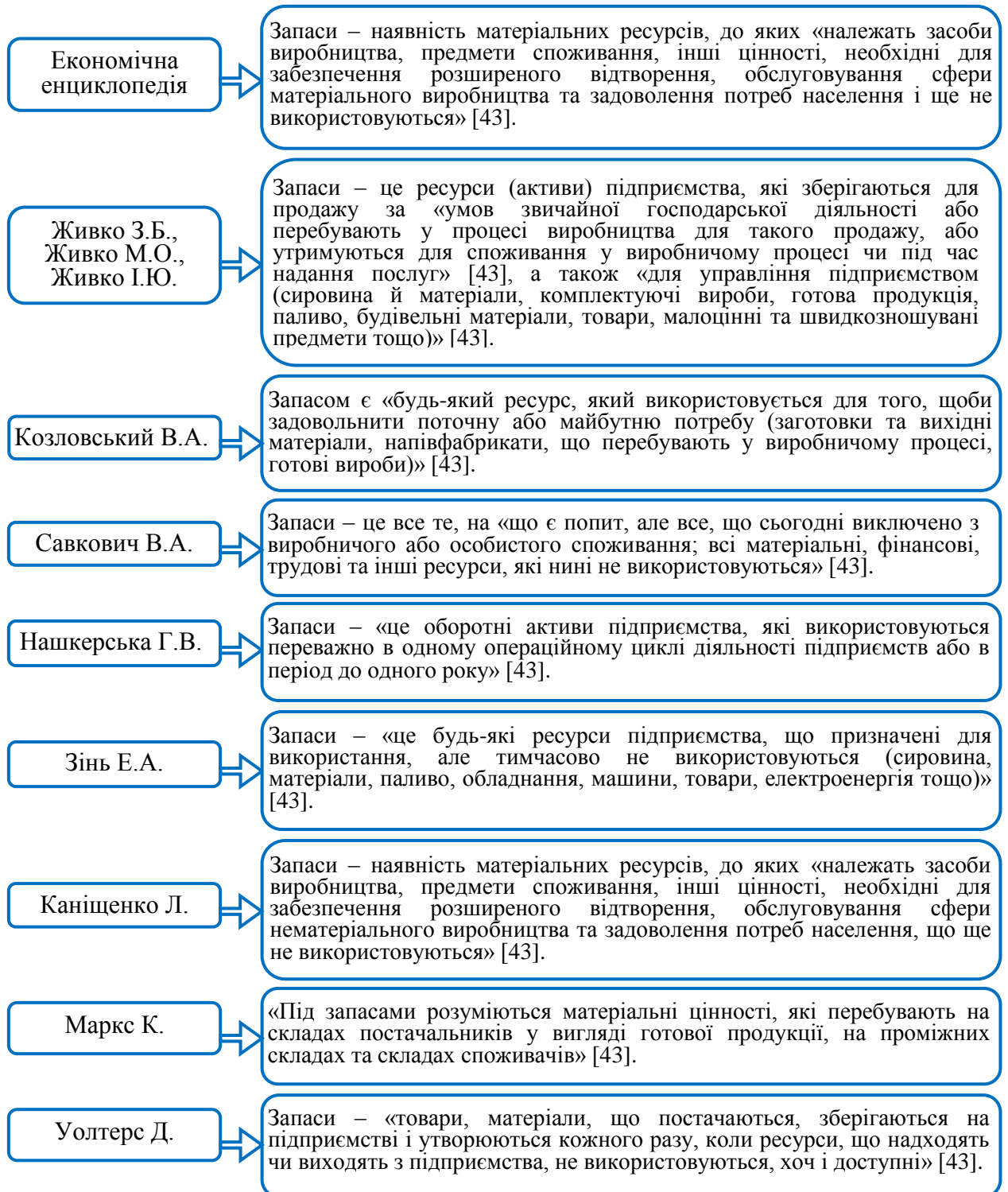

Рис. 1.1. Підходи до визначення поняття «Запаси» [43].

Значення запасів у діяльності підприємства можна розглядати з кількох ключових аспектів. Розглянемо їх за допомогою рис. 1.2. Потрібно зазначити, що саме різні сторони бачення запасів і дали їм достатньо велику класифікаційну різноманітність.

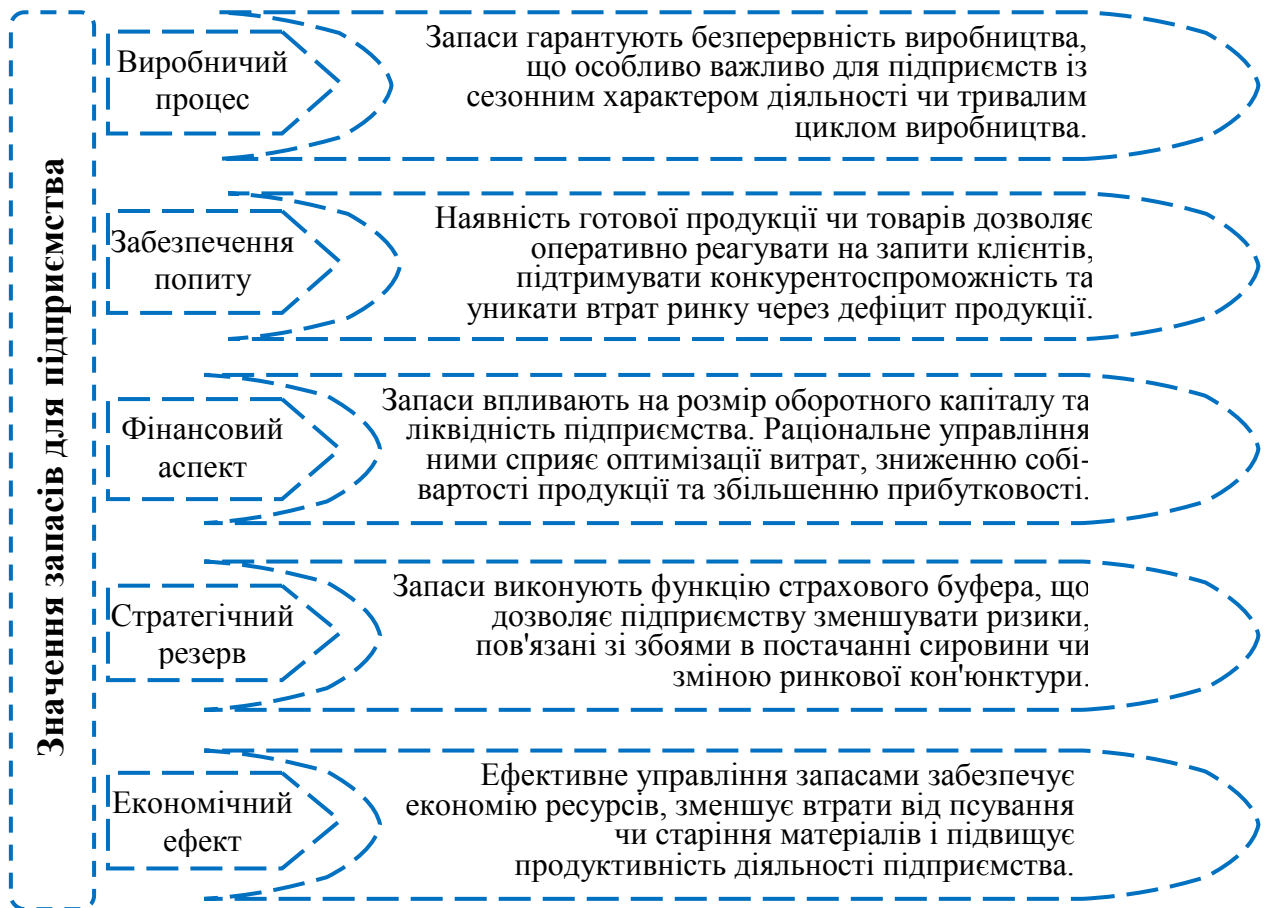

Рис. 1.2. Ключові аспекти значення запасів для підприємства.

В першу чергу потрібно окреслити основні причини необхідності класифікації запасів. Згрупуємо їх за наступними напрямками:

1. Оптимізація управління запасами:

- класифікація дозволяє визначити запаси за їхньою роллю в діяльності підприємства (виробничі, допоміжні, готова продукція тощо);
- сприяє встановленню пріоритетів у забезпеченні підприємства необхідними ресурсами та раціональному використанню матеріальних цінностей.

2. Забезпечення точності обліку:

- для ефективного бухгалтерського обліку запаси поділяються на різні групи, кожна з яких обліковується за відповідними рахунками (наприклад, виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція);
- така систематизація забезпечує точність розрахунків собівартості продукції та об'єктивне відображення фінансового стану підприємства.

3. Удосконалення планування:

- завдяки класифікації підприємство може прогнозувати потребу в різних видах запасів залежно від особливостей виробництва, сезонності, обсягів попиту тощо.

- допомагає уникати як дефіциту, так і надлишку матеріальних ресурсів, оптимізуючи витрати на їхнє зберігання.

4. Раціоналізація використання ресурсів:

- поділ запасів за строками зберігання (поточні, страхові, сезонні) дозволяє уникати псування матеріалів і забезпечувати безперебійність виробничих процесів;

- класифікація також сприяє визначенню резервів економії та ефективного використання запасів.

5. Контроль і аудит:

- систематизація запасів полегшує контроль за їхнім рухом, прийманням, зберіганням і витрачанням;

- дозволяє своєчасно виявляти втрати, недостачі або нераціональне використання ресурсів.

6. Аналіз та ухвалення управлінських рішень:

- класифікація запасів забезпечує наявність детальної інформації для проведення економічного аналізу ефективності управління ресурсами;

- на основі цієї інформації можна приймати обґрунтовані рішення щодо скорочення витрат, збільшення оборотності запасів та підвищення рентабельності.

7. Забезпечення відповідності нормативним вимогам:

- різні види запасів обліковуються відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку (НП(С)БО) та міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ);

- класифікація допомагає виконувати ці вимоги та правильно відображати інформацію у фінансовій звітності.

З точки зору практичного значення класифікації запасів:

- у виробничих процесах - класифікація дозволяє чітко визначити, які саме запаси необхідні для безперебійного функціонування виробничих ліній;
- у логістиці та зберіганні - допомагає оптимізувати складські запаси, мінімізувати витрати на транспортування та зберігання;
- у фінансовому управлінні - забезпечує точне планування фінансових ресурсів для закупівлі та підтримання необхідного рівня запасів;
- у маркетингу та продажах - сприяє забезпеченню стабільної наявності готової продукції для виконання замовлень клієнтів.

Таким чином, класифікація запасів є основою для ефективного управління матеріальними ресурсами на підприємстві. Вона дозволяє не лише оптимізувати внутрішні процеси, а й забезпечити відповідність підприємства сучасним вимогам економіки, сприяючи підвищенню його конкурентоспроможності.

Розглянемо за допомогою додатку А класичну класифікацію запасів підприємства. Такий підхід до класифікування запасів дозволяє не лише систематизувати запаси підприємства, а й визначити їхнє значення для забезпечення безперервності виробництва, мінімізації витрат і підвищення ефективності господарської діяльності.

1.2. Методичні підходи до обліку і аналізу руху запасів

Облік і аналіз руху запасів є важливими інструментами управління підприємством. Вони «дозволяють контролювати наявність, витрачання, зберігання та поповнення запасів, а також визначати ефективність використання матеріальних ресурсів» [6]. Для цього «використовуються різні методичні підходи, які забезпечують точність, достовірність і корисність отриманих даних» [8].

Загалом в практичній діяльності використовують різні підходи до обліку руху запасів. Розглянемо їх за напрямками використання.

Оцінка запасів «є важливою складовою системи бухгалтерського обліку, адже вона визначає, за якою вартістю запаси будуть відображені в фінансовій звітності» [17]. Методи оцінки запасів регулюються національними стандартами бухгалтерського обліку (наприклад, П(С)БО 9 «Запаси») або міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ). Нижче описано всі основні методи, які використовуються для оцінки запасів.

1. Фактична собівартість - «запаси оцінюються за їх реальною вартістю придбання або виробництва. Цей метод є базовим і використовується у більшості підприємств для точного відображення витрат» [12]. Особливістю є «врахування прямих витрат (закупівельна ціна, доставка, податки) та включення непрямих, якщо вони пов'язані з підготовкою запасів до використання» [12]. Застосовується для обліку індивідуальних партій запасів та у разі обмеженого асортименту продукції.

2. Метод ФІФО (перший прийшов - перший пішов) - «запаси, придбані або виготовлені першими, першими списуються на витрати виробництва або реалізації. Незавершені запаси оцінюються за останніми закупівельними цінами» [12]. Особливістю є те, що «у період зростання цін собівартість продукції знижується, а прибуток збільшується, при цьому у звітності залишки запасів оцінюються за поточними ринковими цінами» [12]. Популярний у підприємствах із стабільними обсягами закупівель. Також відповідає логіці фізичного руху запасів (наприклад, продукти харчування).

3. Метод середньозваженої собівартості - «запаси списуються за середньою ціною, яка розраховується як співвідношення загальної вартості запасів до їх кількості» [12]. Специфікою методу є те, що він не відображає динаміку ринкових змін, але при цьому дає об'єктивну середню оцінку, уникаючи різких коливань у собівартості. Застосовують його в основному підприємства з великим асортиментом запасів, де неможливо визначити окрему собівартість кожного елемента, і при цьому зручний для автоматизованих систем обліку.

4. Метод ідентифікованої собівартості - «кожна одиниця запасів

обліковується за індивідуальною вартістю. Точний метод, що дозволяє ідентифікувати реальну собівартість запасів і використовується тільки для унікальних або дорогих видів продукції» [12]. Застосовується в галузях, де кожна одиниця продукції має індивідуальні характеристики або для унікальних, індивідуальних замовлень.

5. Метод нормативних витрат - «запаси оцінюють на основі встановлених норм витрат із врахуванням відхилень, які виникають у процесі виробництва. Метод вимагає постійного оновлення норм відповідно змінам у технології» [12]. При цьому полегшує облік у масовому та серійному виробництві. Застосовується у промислових підприємствах із стандартизованими процесами для планування та контролю виробничих витрат.

6. Чиста вартість реалізації - «запаси оцінюються за найменшою вартістю між собівартістю та можливою ціною їх реалізації за вирахуванням витрат на продаж» [12]. Використовується, якщо ринкова вартість запасів зменшилася нижче собівартості. Метод забезпечує обережність у фінансовій звітності. Застосовується підприємствами, які стикаються зі знеціненням або псуванням запасів і може бути реалізованим за умов зниження попиту.

Давайте коротко порівняємо методи оцінки запасів за допомогою таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Порівняння методів оцінки запасів підприємства

Метод	Відображення реальної вартості	Точність методу	Застосування методу
Фактична собівартість	Так	Висока	Індивідуальні партії
ФІФО	Частково	Середня	Стабільні ціни, здебільшого харчова промисловість
Ідентифікована собівартість	Так	Висока	Унікальні товари
Середньозважена собівартість	Частково	Середня	Великий асортимент
Нормативні витрати	Частково	Середня	Масове виробництво
Чиста вартість реалізації	Частково	Середня	Знецінення запасів

Та варто зазначити, що вибір методу оцінки запасів залежить від специфіки діяльності підприємства, особливостей запасів та зовнішніх економічних умов.

Документальне оформлення руху запасів «забезпечує обґрунтованість їх надходження, переміщення та списання. Від коректного документального супроводу залежить точність бухгалтерського обліку, своєчасність аналізу витрат і ефективність контролю за використанням запасів» [6].

Документальне оформлення руху запасів залежить від виду операцій: придбання, внутрішнє переміщення, списання чи реалізація. Для зручності обліку руху запасів застосовуються регістри бухгалтерського обліку.

Використовують зазвичай один з трьох підходів до документального оформлення руху запасів:

- просте накопичення - «використання первинної документації для обліку всіх операцій із запасами (накладні, акти списання, ордери)» [32];
- картки кількісно-сумового обліку - «дозволяють вести облік запасів за видами, враховуючи як кількість, так і вартість» [32];
- облік за партіями - «ведеться реєстрація кожної партії запасів з урахуванням їх характеристик (дата закупівлі, ціна, кількість)» [32].

Не менш важливим елементом є вибір облікової системи обліку запасів. Зокрема, розрізняють дві основні такі системи: «постійна система обліку запасів (інформація про запаси оновлюється в режимі реального часу, що дозволяє отримувати актуальні дані про їхній стан)» [8]; «перемінна система обліку запасів (облік ведеться за підсумками періоду, що спрощує облік, але може призвести до неточностей у поточних даних)» [8].

Облік і аналіз руху запасів є взаємопов'язаними процесами. Облікова система забезпечує точність даних, які слугують основою для аналізу. У свою чергу, «аналітичні висновки допомагають вдосконалити методи обліку, виявити недоліки та підвищити ефективність управління запасами» [15].

Розглянемо та коротко охарактеризуємо основні методичні підходи до аналізу руху запасів на підприємстві.

- аналіз оборотності запасів: «розрахунок показників оборотності (кількість оборотів за період, середній термін одного обороту); визначення швидкості поповнення та витрачання запасів, що допомагає уникнути дефіциту або надлишків» [48].
- структурний аналіз: «дослідження складу запасів за видами (виробничі, допоміжні, готова продукція тощо); визначення частки кожного виду запасів у загальній структурі активів підприємства» [48].
- аналіз використання запасів: «оцінка відповідності витрат матеріальних ресурсів встановленим нормам; виявлення перевитрат або невикористаних залишків» [48].
- аналіз факторів, що впливають на запаси: «дослідження впливу внутрішніх (ефективність закупівель, виробничий процес) і зовнішніх факторів (коливання цін, зміна попиту)» [48].
- аналіз витрат на утримання запасів: «оцінка витрат на зберігання, транспортування, втрати від псування чи старіння матеріалів; оптимізація витрат за допомогою впровадження сучасних технологій (наприклад, автоматизованих складських систем)» [48].
- прогнозний аналіз: «моделювання потреб у запасах на основі динаміки їхнього руху та тенденцій попиту; використання методів статистичного аналізу та економетричних моделей» [48].

Загалом методичні підходи до обліку і аналізу руху запасів дозволяють підприємству:

- раціонально використовувати матеріальні ресурси.
- підвищувати точність обліку.
- приймати обґрунтовані управлінські рішення.
- забезпечувати безперебійність виробничих процесів.
- оптимізувати витрати та збільшувати рентабельність.

Систематичне застосування цих підходів забезпечує стабільність і конкурентоспроможність підприємства.

Отже, управління запасами є критичним елементом операційної

діяльності підприємства. Надмірні обсяги запасів можуть призводити до збільшення витрат на зберігання та втрат ліквідності, тоді як їх дефіцит загрожує перебоями у виробництві та втратою прибутку. Тому оптимізація обліку, аналізу й контролю за наявністю та рухом запасів є важливим завданням, що впливає на загальну ефективність роботи підприємства.

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку і аналізу запасів

Нормативно-правова база обліку і аналізу запасів регламентує порядок їх визнання, оцінки, відображення в обліку та звітності, а також методи аналізу. Вона «базується на міжнародних і національних стандартах, законодавчих актах, а також внутрішніх положеннях підприємств» [13].

Міжнародна база регулювання обліку запасів в першу чергу опирається на МСБО 2 «Запаси», що є основним документом, який «регламентує:

- методи оцінки запасів (за собівартістю чи чистою вартістю реалізації);
- порядок визначення вартості списання запасів (FIFO, середньозважена собівартість, специфічна ідентифікація)» [26].

Цей стандарт акцентує увагу на тому, що «запаси визнаються активом, якщо вони забезпечують економічну вигоду для підприємства» [26].

МСФЗ 15 «Виручка від договорів з клієнтами» доповнює регулювання запасів у частині оцінки вартості реалізованої продукції.

В національному законодавстві питання обліку запасів регламентує НП(С)БО 9 «Запаси», що «визначає запаси як активи, які:

- використовуються у виробничих процесах;
- зберігаються для подальшого продажу;
- підлягають споживанню» [28].

Крім цього даний стандарт «регламентує методи оцінки (середньозважена собівартість, FIFO, ідентифікація вартості) та

відображення запасів у звітності» [28].

НП(С)БО 16 «Витрати» в свою чергу «деталізує порядок обліку використання запасів у процесі господарської діяльності» [29].

План рахунків бухгалтерського обліку надає класифікацію рахунків для обліку запасів (клас 2, рахунки 20-28).

«Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку визначає, як правильно вести облік запасів за рахунками синтетичного та аналітичного обліку» [18].

Крім цього Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [42] «установлює принципи ведення бухгалтерського обліку, у тому числі для запасів; визначає, що облік повинен забезпечувати достовірну інформацію для управління, звітності та аналізу» [42].

Податковий кодекс України «регламентує особливості обліку запасів для визначення бази оподаткування податком на прибуток і ПДВ; визначає, які витрати на запаси підлягають включенню до валових витрат підприємства» [37].

Цивільний кодекс України «регулює правові аспекти постачання, зберігання та використання запасів, передбачені договорами» [50].

Митний кодекс України «встановлює правила митного оформлення запасів у процесі імпорту чи експорту» [13].

На самих підприємствах також наявні документи, що є основою для внутрішнього регулювання обліку запасів, зокрема:

- Наказ про облікову політику підприємства: «встановлює обрані методи оцінки запасів (FIFO, середньозважена тощо) та правила їх списання; регулює організацію обліку, звітності й аналізу запасів» [13].

- Інструкції щодо складування й обліку запасів: «передбачають процедури прийому, зберігання та відпуску матеріальних цінностей» [13].

- Положення про інвентаризацію запасів: «регламентують проведення інвентаризації, порядок документального оформлення її результатів та внесення змін до обліку» [13].

Нормативна база також створює умови для аналізу запасів, використовуючи методи: «горизонтального, вертикального аналізу для оцінки змін структури запасів; коефіцієнтного аналізу для визначення оборотності запасів; статистичних методів для виявлення трендів у русі та використанні запасів» [13].

Нормативно-правове регулювання обліку й аналізу запасів забезпечує систематичність, достовірність і прозорість облікових процесів. Воно інтегрує міжнародні стандарти, національні вимоги та внутрішні положення, сприяючи ефективному управлінню матеріальними ресурсами.

Висновки до розділу 1

Розгляд в даному розділі теоретичних засад обліку й аналізу наявності і руху запасів підприємства дав можливість визначити їх економічну сутність, роль й значення для забезпечення ефективної діяльності підприємств.

Можемо зазначити, що запаси є ключовим елементом оборотних активів, які забезпечують безперервність виробничих процесів, формування собівартості продукції й визначення фінансових результатів діяльності підприємства. За результатами дослідження в розділі висвітлено різні підходи до трактування поняття запасів, виділено окремо аспекти значення запасів для підприємства.

Запаси охоплюють достатньо широкий спектр матеріальних ресурсів, таких як сировина, матеріали, напівфабрикати, готова продукція і товари, що утримуються підприємством для задоволення потреб виробництва чи реалізації.

Саме визначення поняття «запаси» в значній мірі залежить від підходу, який застосовується - економічного чи бухгалтерського, - що і зумовлює різноманітність трактувань у науковій літературі та нормативно-правових актах.

Значення запасів для кожного підприємства визначається у таких аспектах, як забезпечення стабільного функціонування виробництва, оптимізація витрат, зниження ризиків дефіциту ресурсів і підвищення конкурентоспроможності.

Класифікація запасів, розроблена на основі їхніх характеристик і ролі в діяльності підприємства, служить важливим інструментом для оптимізації обліку, аналізу й контролю. Вона сприяє раціоналізації використання матеріальних ресурсів, зниженню витрат на їхнє зберігання й транспортування та забезпечує об'єктивне відображення запасів у фінзвітності відповідно до вимог національних і міжнародних стандартів. Зокрема, в роботі схематично зображено класифікацію запасів на підприємствах за різними ознаками і також охарактеризовано її елементи.

Методичні підходи до обліку запасів забезпечують їх точне оцінювання, контроль руху та ефективність використання. Методи оцінки запасів, такі як ФІФО, середньозважена собівартість, ідентифікована собівартість та інші, дають змогу адаптувати облік до специфіки діяльності підприємства та ринкових умов. Кожен із методів має свої переваги й мінуси, які слід враховувати для досягнення об'єктивного відображення вартості запасів у звітності і саме тому в роботі зроблена порівняльна таблиця методів оцінки запасів.

Важливим аспектом є документальне оформлення руху запасів, що забезпечує обґрунтованість їх надходження, зберігання й списання. Коректне документування сприяє підвищенню прозорості обліку й ефективності управлінських рішень.

Отже, теоретичні основи обліку й аналізу запасів є базовим підґрунтям для побудови ефективної системи управління матеріальними ресурсами підприємства. Це забезпечує не лише підвищення економічної ефективності господарської діяльності, але також сприяє досягненню довгострокових стратегічних цілей підприємства.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Фінансово-економічна характеристика товариства

У ході підготовки матеріалів кваліфікаційної роботи були використані дані ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», що знаходиться у місті Запоріжжя Запорізької області. Спочатку підприємство здійснювало діяльність в сфері оптової торгівлі, але наразі пропонує широкий перелік різних послуг. Наявність бухгалтерського відділу стала важливим аргументом для вибору цього підприємства як бази практики, а також як об'єкта подальшого дипломного дослідження.

Аналіз показників ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» охоплює період 2019–2023 років. Важливо зазначити, що компанія була заснована у 2019 році, що дещо обмежує можливість використання цього року як базового для порівняльного аналізу оскільки дані за 2019 рік накопичені за неповний період.

На першому етапі вивчення показників підприємства було здійснено аналіз його майнового стану та капіталу. Зміни у структурі активів, їх динаміка і ключові характеристики є важливими аспектами, які впливають на фінансову оцінку та дозволяють визначити напрямки розвитку підприємства. Всі отримані дані такого дослідження представлено у таблиці 2.1.

Як свідчать дані таблиці обсяг активів підприємства за аналізований період зріс із 443,8 тис. грн. у 2019 році до 2801,4 тис. грн. у 2023 році, що становить приріст у 631,2%. Такий суттєвий ріст свідчить про активний розвиток компанії.

Обсяг необоротних активів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» збільшився із 9,4 тис. грн. у 2019 році до 312,5 тис. грн. у 2023 році (зростання на 3324,5%). Основні засоби за цей період також демонструють позитивну динаміку, збільшившись у 3,86 рази.

Таблиця 2.1

Оцінка майна та капіталу ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», тис. грн.

Види активів (майна) та пасивів (капіталу)	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % 2023 р. до 2019 р.
<i>Всього майна</i>	443,8	336,9	892,0	1679,5	2801,4	631,2
Необоротні активи	9,4	7,0	17,9	26,9	312,5	3324,5
Основні засоби	9,4	9,4	7,0	17,9	26,9	286,2
Оборотні активи	434,4	329,9	874,1	1652,6	2488,9	573,0
Запаси	6,7	6,3	11,7	17,6	68,6	1023,9
Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	84,3	62,0	64,3	465,3	125,3	148,6
Поточна дебіторська за боргованість	326,0	247,7	781,1	949,6	2279,5	699,2
Інші оборотні активи	17,4	13,9	17,0	220,1	15,5	89,1
<i>Всього капіталу</i>	443,8	336,9	892,0	1679,5	2801,4	631,2
Власний капітал	106,2	84,4	190,7	329,5	1833,7	1726,6
Зареєстрований (пайовий) капітал	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	100,0
Зобов'язання і забезпечення	337,6	252,5	701,3	1350,0	967,7	286,6
Довгострокові зобов'язання	-	-	599,7	-	-	-
Поточні зобов'язання	337,6	252,5	101,6	1350,0	967,7	286,6
Поточна кредиторська заборгованість	25,2	13,2	46,9	48,2	907,6	3601,6

Оборотні активи зросли з 434,4 тис. грн. у 2019 році до 2488,9 тис. грн. у 2023 році (на 573,0%). Найбільше зростання показала поточна дебіторська заборгованість, яка збільшилася на 699,2%. Проте зростання заборгованості потребує додаткової уваги, щоб уникнути ризику погіршення ліквідності.

Показник грошових коштів та їх еквівалентів зріс на 48,6%, що свідчить про покращення фінансової стабільності компанії.

Обсяг власного капіталу значно зріс - із 106,2 тис. грн. у 2019 році до 1833,7 тис. грн. у 2023 році (на 1726,6%). Такий ріст підкреслює збільшення частки внутрішніх джерел фінансування. Сума зобов'язань зросла з 337,6 тис. грн. у 2019 році до 967,7 тис. грн. у 2023 році (на 286,6%). Водночас поточна кредиторська заборгованість суттєво збільшилась у 36 разів, що може бути викликано активним залученням коштів для фінансування розвитку.

На рисунку 2.1 можемо спостерігати порівняння капіталу та зобов'язань ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», де проілюстровано суттєве зростання власного капіталу у 2023 році, водночас зниження зобов'язань

після пікового значення у 2022 році.

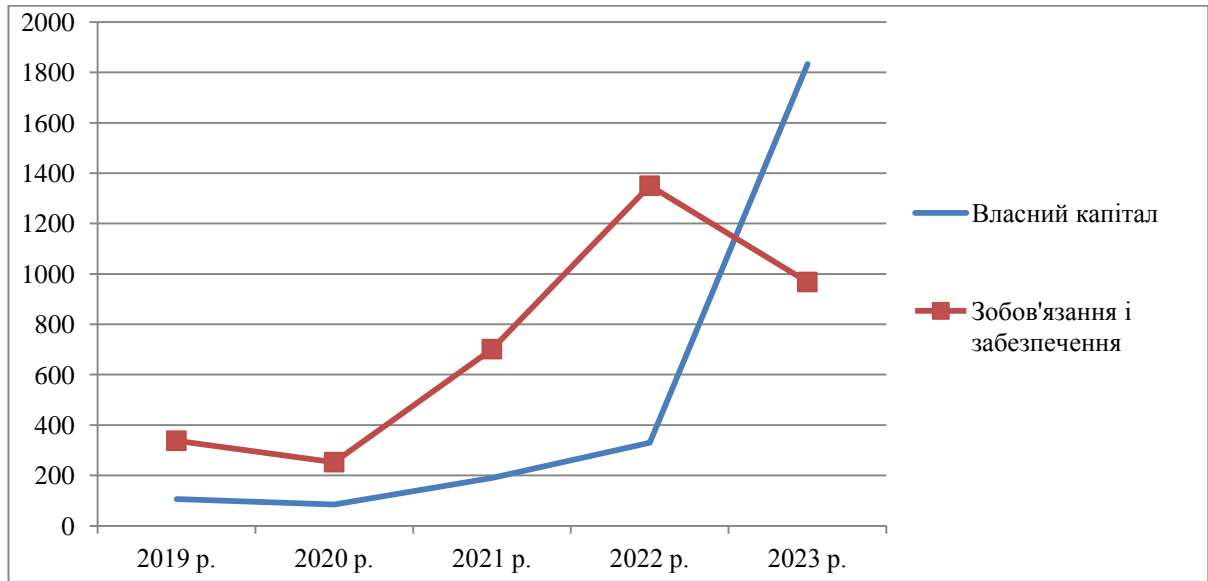

Рис. 2.1. Порівняння капіталу та зобов'язань ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2019-2023 роки, тис. грн.

Отже, зростання активів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» свідчить про його активний розвиток і розширення діяльності. Основним драйвером зростання стали оборотні активи, зокрема дебіторська заборгованість. А збільшення власного капіталу демонструє стабільність фінансової політики компанії, що позитивно позначається на її інвестиційній привабливості. Водночас стрімке зростання поточної кредиторської заборгованості може свідчити про потенційні фінансові ризики, які потребують контролю.

Оцінка руху та стану основних засобів є ключовим інструментом для аналізу ефективності використання виробничих активів підприємства. Вона дозволяє визначити, наскільки основні засоби відповідають потребам бізнесу, їхній ступінь зносу, рівень оновлення та інтенсивність використання. Цей аналіз допомагає виявити необхідність модернізації, заміни або придбання нових засобів, що безпосередньо впливає на продуктивність, якість продукції чи послуг і конкурентоспроможність підприємства. Оцінка також є основою для прийняття управлінських рішень щодо інвестицій, оптимізації витрат та стратегічного розвитку компанії.

Розглянемо дані для оцінки руху та стану ОЗ ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за допомогою таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Оцінка руху та стану основних засобів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % (відхилення, +; -) 2023 р. до 2019 р.
Вартість ОЗ на початок року	18,2	16,6	19,0	32,0	57,2	314,3
Надійшло за рік	1,6	0,8	13,0	25,2	5181,8	323862,5
Вартість ОЗ на кінець року	16,6	19,0	32,0	57,2	5239,0	31560,2
Нараховано амортизації за рік	1,6	3,2	2,1	16,2	4896,2	306012,5
Знос ОЗ:						
а) на початок року	7,2	8,8	12,0	14,1	30,3	420,8
б) на кінець року	8,8	12,0	14,1	30,3	4926,5	55983,0
Річний приріст (+) або зменшення (-), тис. грн.	-1,60	2,4	13,0	25,2	5181,8	5183,4
Темп зростання (зниження), %	91,21	114,5	168,4	178,8	9159,1	9067,9
Темп приросту (зменшення), %	-8,79	14,5	68,4	78,8	9059,1	9067,9
Коефіцієнт оновлення, %	9,64	4,2	40,6	44,1	98,9	89,3
Період оновлення (можливого повного вибуття), років	10,4	23,8	2,5	2,3	1,0	-9,4
Період обороту, років	10,9	5,6	12,1	2,8	0,5	5,0
Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	-100,0	300,0	100,0	100,0	100,0	200,0
Коефіцієнт зносу, %:						
а) на початок року	39,6	53,0	63,2	44,1	53,0	13,4
б) на кінець року	48,4	72,3	74,2	94,7	8612,8	8564,4
Коефіцієнт придатності, %:						
а) на початок року	60,4	47,0	36,8	55,9	47,0	-13,4
б) на кінець року	51,6	27,7	25,8	5,3	-8512,8	-8564,4

Отже, щодо динаміки вартості основних засобів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», то початкова вартість основних засобів зросла з 18,2 тис. грн. у 2019 році до 57,2 тис. грн. у 2022 році, а у 2023 році відбулося значне збільшення до 5239,0 тис. грн. (на 31560,2%). Річний приріст вартості основних засобів у 2023 році склав 5181,8 тис. грн., що значно перевищує приріст за попередні роки.

Надходження основних засобів у 2023 році досягло рекордного рівня - 5181,8 тис. грн., що у 323862,5 разів більше, ніж у 2019 році. Це свідчить про активізацію інвестиційної діяльності підприємства.

Сума зносу основних засобів зросла з 8,8 тис. грн. у 2020 році до 4926,5 тис. грн. у 2023 році. Темпи зростання склали 55983%. Такі показники говорять про суттєве використання основних засобів у виробничій

діяльності.

У 2023 році нарахована амортизація становила 4896,2 тис. грн., що у 306012,5 разів більше, ніж у 2019 році. Коефіцієнт зносу на кінець 2023 року досяг 8612,8%, що свідчить про високий рівень фізичного та морального зносу основних засобів. Коефіцієнт придатності значно знизився до негативного значення, що вказує на необхідність оновлення основних засобів.

Коефіцієнт оновлення у 2023 році зріс до 98,9%, що свідчить про значний обсяг придбань нових основних засобів. Період оновлення скоротився з 10,4 років у 2019 році до 1 року у 2023 році. Період обороту основних засобів скоротився з 10,9 років у 2019 році до 0,5 року у 2023 році, що свідчить про ефективніше використання активів у поточній діяльності.

Отже, у 2023 році відбулося суттєве зростання інвестицій у основні засоби підприємства, що може бути пов'язане із розширенням виробничих потужностей або модернізацією обладнання. Високий коефіцієнт зносу та низький коефіцієнт придатності вказують на значний рівень фізичного та морального зносу, що потребує регулярного оновлення основних засобів. Значне скорочення періоду оновлення основних засобів демонструє ефективність політики підприємства у відтворенні активів. Позитивна динаміка показників свідчить про стратегічний розвиток ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», спрямований на підвищення продуктивності та оновлення виробничої бази.

Аналіз фінансових результатів проведено за допомогою таблиці 2.3, що дозволяє оцінити ефективність діяльності підприємства, його прибутковість та здатність забезпечувати фінансову стійкість і розвиток у майбутньому.

Отже, чистий дохід від реалізації продукції зріс у 12,6 разів (1259,4%) і досяг 29 646,4 тис. грн. у 2023 році. Зростання валового прибутку в 38 разів (3804,9%) до 10 231,3 тис. грн. свідчить про поліпшення операційної ефективності підприємства.

Операційні витрати ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» збільшилися

більш ніж у 9 разів, переважно за рахунок зростання собівартості реалізованої продукції (931,1%) та інших операційних витрат (4788,5%). Водночас адміністративні витрати зросли на 1231,0%, що свідчить про збільшення витрат на управлінські потреби.

Таблиця 2.3

Фінансові результати діяльності
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», тис. грн.

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % 2023 р. до 2019 р.
Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, послуг	2354,1	3264,3	8300,8	5598,8	29646,4	1259,4
Операційні витрати, у тому числі:						
а) собівартість реалізованої продукції, товарів чи послуг	2085,2	2699,3	7357,0	4606,9	19415,1	931,1
б) адміністративні витрати	76,1	162,3	329,8	308,1	936,8	1231,0
в) інші операційні витрати	130,8	321,4	390,4	403,4	6263,3	4788,5
Валовий прибуток (збиток)	268,9	565,0	943,8	991,9	10231,3	3804,9
Валовий прибуток у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції, товарів чи послуг	11,4	17,3	11,4	17,7	34,5	302,1
Прибуток від операційної діяльності	62,0	81,3	223,6	280,4	3035,3	4895,6
Фінансові та інвестиційні витрати	48,9	52,3	94,0	111,1	1201,8	2457,7
Фінансовий результат до оподаткування	13,1	29,0	129,6	169,3	1833,5	13996,2
Витрати з податку на прибуток	2,4	5,2	23,3	30,5	330,0	13996,2
Чистий прибуток	10,7	23,8	106,3	138,8	1503,5	13996,2
Чистий прибуток у % до чистого доходу від реалізації продукції, товарів, послуг	0,5	0,7	1,3	2,5	5,1	1111,4
Чистий прибуток у % до валового прибутку	4,0	4,2	11,3	14,0	14,7	367,8

Візуалізацію даних чистого доходу та собівартості від реалізації ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за відповідний період можемо побачити за допомогою графіку на рисунку 2.2.

Частка валового прибутку у чистому доході зросла з 11,4% у 2019 році до 34,5% у 2023 році, що вказує на зростання маржинальності продукції. Чистий прибуток у відсотках до чистого доходу зріс з 0,5% до 5,1%, демонструючи покращення загальної прибутковості.

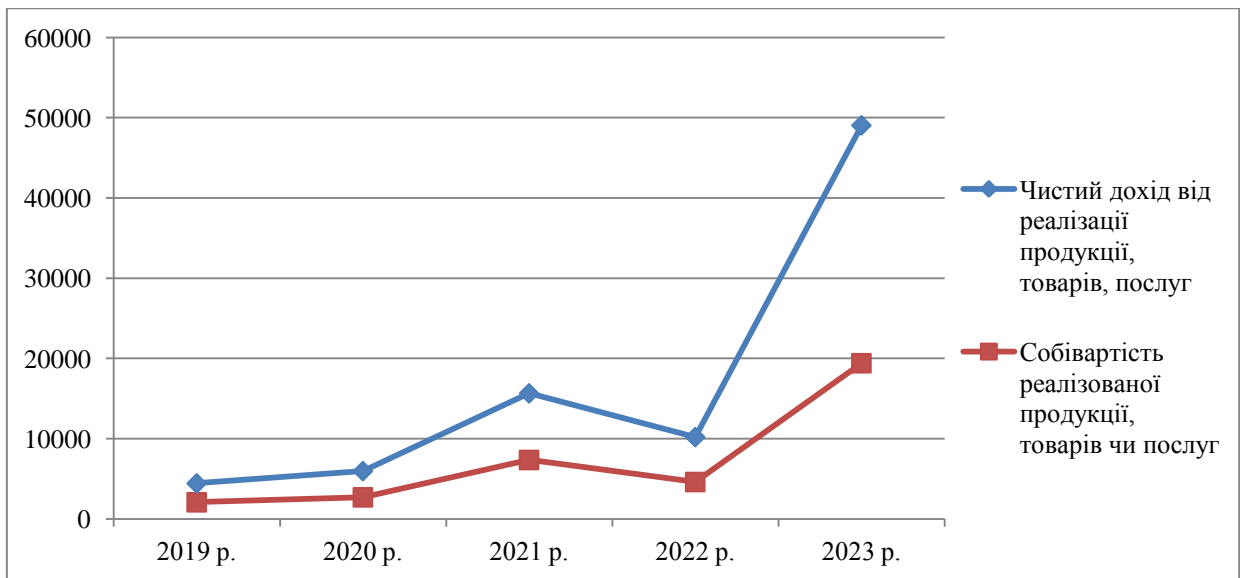

Рис. 2.2. Динаміка показників чистого доходу та собівартості від реалізації ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», тис. грн.

Прибуток до оподаткування зріс у 140 разів, досягнувши 1833,5 тис. грн. у 2023 році. Позитивна динаміка цього показника свідчить про ефективне управління фінансами. Чистий прибуток підприємства зріс у 140 разів порівняно з 2019 роком і становив 1503,5 тис. грн. Його співвідношення до валового прибутку підвищилося з 4% до 14,7%, що підкреслює зростання фінансової стійкості.

Можемо дійти висновку, що ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» демонструє значний ріст доходів та прибутковості, що є наслідком ефективного управління витратами та збільшення обсягів реалізації. Збільшення частки валового та чистого прибутку у виручці підтверджує покращення операційної ефективності підприємства. Зростання фінансового результату до оподаткування та чистого прибутку свідчить про стабільне фінансове становище, яке забезпечує підприємству перспективи для подальшого розвитку.

Тепер поглянемо на показники фінансової стійкості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» (таблиця 2.4).

Отже, як показують дані таблиці коефіцієнт автономії зріс з 0,24 у 2019 році до 0,65 у 2023 році (зростання на 273,54%), що свідчить про покращення фінансової незалежності підприємства. При цьому коефіцієнт концентрації

залученого капіталу знизився з 0,76 до 0,35 (зменшення на 45,41%), що говорить про скорочення залежності від позикових коштів.

Таблиця 2.4

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % 2023 р. до 2019 р.
Коефіцієнт автономії	0,24	0,25	0,21	0,20	0,65	273,54
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,76	0,75	0,79	0,80	0,35	45,41
Коефіцієнт фінансування	0,31	0,33	0,27	0,24	1,89	602,37
Коефіцієнт фінансового ризику	3,18	2,99	3,68	4,10	0,53	16,60
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	1,00	1,00	0,24	1,00	1,00	100,00
Коефіцієнт структури залученого капіталу	-	-	0,86	-	-	-
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	96,80	77,40	772,50	302,60	1521,20	1571,49
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	0,22	0,23	0,88	0,18	0,61	274,28
Коефіцієнт забезпеченості запасів	14,45	12,29	66,03	17,19	22,17	153,48
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,73	0,68	0,08	1,31	0,06	8,01
Коефіцієнт реальної вартості майна	0,04	0,04	0,03	0,03	0,14	374,99
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	0,02	0,02	0,02	0,02	0,11	526,66
Коефіцієнт накопичення амортизації	0,43	0,63	0,44	0,53	0,94	216,80
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	46,21	47,13	48,83	61,43	7,96	17,23

Коефіцієнт фінансування суттєво підвищився з 0,31 у 2019 році до 1,89 у 2023 році (зростання на 602,37%), що демонструє переважання власного капіталу над залученим. Водночас коефіцієнт фінансового ризику зменшився з 3,18 до 0,53 (зниження на 83,4%), що свідчить про мінімізацію ризиків підприємства.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу різко зріс з 96,80% у 2019 році до 1521,20% у 2023 році (збільшення на 1571,49%). Це вказує на значну гнучкість використання власного капіталу ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» для покриття потреб в оборотних коштах.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів збільшився з 0,22 до 0,61

(зростання на 274,28%), що свідчить про покращення можливостей підприємства покривати оборотні активи власним капіталом. Забезпеченість запасів також зросла з 14,45 до 22,17 (на 153,48%), що підтверджує стабільний фінансовий стан підприємства.

Коефіцієнт реальної вартості майна зріс з 0,04 до 0,14 (збільшення на 374,99%), а коефіцієнт реальної вартості основних засобів підвищився з 0,02 до 0,11 (зростання на 526,66%), що відображає покращення матеріальної бази підприємства. Збільшення коефіцієнта накопичення амортизації з 0,43 до 0,94 (зростання на 216,80%) свідчить про активне використання основних засобів і накопичення ресурсів для їх відновлення.

Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів знизився з 46,21 до 7,96, що свідчить про суттєву зміну структури активів на користь необоротних ресурсів.

Перейдемо до аналізу показників ліквідності й платоспроможності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» (табл. 2.5). Як бачимо коефіцієнт абсолютної ліквідності знизився з 0,25 у 2019 році до 0,13 у 2023 році (зменшення на 51,9%), що свідчить про зниження здатності підприємства покривати найтерміновіші зобов'язання високоліквідними активами.

Проміжний коефіцієнт покриття зростає з 1,22 у 2019 році до 2,49 у 2023 році (збільшення на 204,5%), що вказує на покращення здатності покривати короткострокові зобов'язання за рахунок середньоліквідних активів. Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності) підвищився з 1,29 до 2,57 (збільшення на 199,9%), що відображає поліпшення загальної ліквідності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

Коефіцієнт загальної платоспроможності зріс з 1,31 до 2,89 (збільшення на 220,2%), що свідчить про значне покращення платоспроможності і здатності підприємства покривати всі свої зобов'язання.

Коефіцієнт обертання оборотних активів збільшився з 5,7 у 2019 році до 14,3 у 2023 році (зростання на 249,9%), що свідчить про значне покращення ефективності використання оборотних активів.

Таблиця 2.5

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», тис. грн.

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2023р. до 2019 р.
Високоліквідні активи (A1)	84,3	62,0	64,3	465,3	125,3	148,6
Середньоліквідні активи (A2)	343,4	261,6	798,1	1169,7	2295,0	668,3
Низьколіквідні активи (A3)	6,7	6,3	11,7	17,6	68,6	1023,9
Найбільш строкові зобов'язання (П1)	25,2	13,2	46,9	48,2	907,6	3601,6
Короткострокові зобов'язання (П2)	312,4	239,3	54,7	1301,8	60,1	19,2
Довгострокові зобов'язання (П3)	-	-	599,7	-	-	-
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25	0,25	0,63	0,34	0,13	51,9
Проміжний коефіцієнт покриття	1,22	1,23	8,32	1,05	2,49	204,5
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	1,29	1,31	8,60	1,22	2,57	199,9
Коефіцієнт загальної платоспроможності	1,31	1,33	1,27	1,24	2,89	220,2
Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, послуг	2354,1	3264,3	8300,8	5598,8	29646,4	1259,4
Середньорічна вартість оборотних активів	411,0	382,2	602,0	1263,4	2070,8	503,9
Коефіцієнт обертання оборотних активів	5,7	8,5	13,8	4,4	14,3	249,9
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	40,0
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	62,8	42,1	26,1	81,2	25,1	40,0

Тривалість одного обороту оборотних активів зменшилася з 62,8 днів до 25,1 днів (скорочення на 40%), що вказує на швидше обертання оборотних активів та покращення їх ефективності.

Короткострокові зобов'язання значно знизилися з 312,4 тис. грн. у 2019 році до 60,1 тис. грн. у 2023 році (зменшення на 19,2%), що показує зменшення боргового навантаження на підприємство.

З огляду на таблицю 2.5 можемо констатувати покращення ліквідності та платоспроможності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», що вказує на підвищення фінансової стабільності та здатності товариства виконувати

зобов'язання. Підвищення ефективності використання оборотних активів та зменшення тривалості їх обороту свідчить про значне покращення управління активами підприємства. Зниження короткострокових зобов'язань також позитивно впливає на загальну фінансову стійкість компанії.

Проведемо загальну оцінку ділової активності товариства (додаток Б).

Отже, зростання чистого доходу від реалізації продукції та коефіцієнта обертання капіталу ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» вказує на позитивні зміни в ефективності діяльності товариства. Однак, збільшення операційних витрат та зменшення коефіцієнта обертання оборотних активів вказує на необхідність покращення ефективності використання оборотних активів.

Позитивно відзначається зменшення тривалості обороту дебіторської заборгованості, хоча тривалість обороту кредиторської заборгованості потребує уваги.

У додатку В надано комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», де розраховано інтегрований показник фінансового стану підприємства. У 2023 році він становить 9,10, що свідчить про високий рівень фінансової стабільності та ефективності. Підприємство продемонструвало позитивну динаміку за основними фінансовими показниками, такими як ліквідність, рентабельність та ділова активність. Водночас, зниження коефіцієнта фінансової незалежності вказує на більшу залежність від зовнішнього фінансування. Загалом, фінансовий стан компанії є відмінним, що дає підстави для подальшого зростання та розвитку.

2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерських служб й оцінка основ облікової політики

Дослідження організації обліку на підприємстві є важливим етапом для оцінки та створення рекомендацій щодо вдосконалення облікової системи і оптимального розподілу функцій серед працівників.

Для аналізу організації бухгалтерії ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПШ» спершу необхідно з'ясувати, що таке «облікова політика» - «це сукупність принципів, методів і процедур, які підприємство використовує для ведення обліку та складання фінансової звітності» [34].

Головною метою облікової політики є «вибір найбільш ефективних методів обліку, що дозволяють скласти фінансову звітність, яка відповідає встановленим вимогам якості» [34].

Можемо дійти висновку, що підприємству важливо обирати такі принципи та методи обліку, що дозволяють точно відображати фінансовий стан і результати його діяльності, а також забезпечують можливість порівняння фінансових звітів між різними періодами.

У досліджуваному підприємстві всі бухгалтерські функції виконуються централізовано в головному офісі. Обов'язки з обліку розподіляються між двома відповідальними працівниками, кожен з яких займається конкретним напрямком. Головний бухгалтер несе основну відповідальність за своєчасне та правильне формування фінансової звітності. Однак, крім подачі фінансових звітів, його обов'язки включають також податкову, статистичну звітність та документи, пов'язані з виплатами працівникам. Відповідальність за організацію облікової політики також лежить на головному бухгалтері, хоча вона розподілена з керівником товариства.

Головною метою ведення обліку «є забезпечення інформацією для прийняття управлінських рішень, оцінки фінансового стану компанії та її результатів, а також надання точних і необхідних даних для зацікавлених осіб» [35]. Це накладає на головного бухгалтера вимогу дотримуватися чинного законодавства, своєчасно подавати звіти та забезпечувати точність і коректність усіх даних.

До основних завдань головного бухгалтера належать «розрахунок амортизації, розподіл загальних виробничих витрат, облік капітальних витрат» [7], а також «контроль за списанням запасів, формуванням початкової вартості необоротних активів і нарахуванням заробітної плати»

[7]. Головний бухгалтер ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» залучений до всіх комісій, що перевіряють діяльність товариства, за рішенням керівництва. Водночас інший бухгалтер відповідає за документальне оформлення запасів, облік реалізації продукції, касові операції, банківські розрахунки з контрагентами, контроль за виконанням зобов'язань за договорами, нарахування заробітної плати та супутніх платежів, а також за оприбуткування товарів і облік послуг, крім цього документування поточних витрат у процесі господарської діяльності.

У ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» немає окремих посад для економістів, фінансистів, логістів або секретарів-діловодів - ці функції виконують бухгалтери. Тому формування поточних оперативних даних для управління також лягає на відповідальних осіб за кожен сегмент обліку.

Облік поточної діяльності на підприємстві ведеться за допомогою автоматизованої системи «BAS Бухгалтерія», але значна частина оперативної інформації для управлінських цілей збирається та аналізується в таблицях Microsoft Office Excel, що мають потрібну для керівництва структуру. ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», згідно з чинним законодавством, самостійно встановило параметри своєї облікової політики, вибрало форму обліку, технологію обробки даних і правила документообігу. Ключові аспекти облікової політики ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» закріплені в наказі, затвердженому керівником та головним бухгалтером. Однак цей наказ не має достатній рівень деталізації за окремими напрямками обліку, що потребує доповнення.

Важливо зазначити, що ефективність роботи товариства значною мірою залежить від чіткої організації обліку господарських операцій, що включає не тільки фіксацію операцій, але й визначення етапів переміщення документів, в яких ці операції зафіксовані. Однак графік документообігу в ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» не є оптимальним, і рух документів не відображено належним чином на всіх етапах. Тому, для поліпшення роботи, потрібно деталізувати наказ про облікову політику хоча б за окремими

напрямами обліку, а також створити Положення про бухгалтерську службу для більш ефективного управління її організаційними аспектами.

2.3. Документування операцій з руху запасів на підприємстві

Документування операцій з руху запасів на підприємстві є «важливим елементом бухгалтерського обліку, оскільки воно дозволяє правильно відобразити всі рухи запасів, що впливають на фінансовий результат діяльності організації» [20]. Зокрема це включає процеси закупівлі, зберігання, використання та списання запасів. Розглянемо детально, як цей процес відбувається в товаристві з обмеженою відповідальністю «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

Для побудови схеми обліку запасів підприємства, можна використовувати стандартну структуру, яка включає основні етапи та документи обліку. Для цього розглянемо таблицю 2.6.

Таблиця 2.6

Таблиця документального супроводу операцій з запасами товариства

№ з/п	Етап процесу	Документи	Операції
1	Постачання запасів	Договір з постачальником, накладна	Приймання товару, перевірка якості та кількості
2	Отримання на склад	Приймальна накладна, акт приймання	Оновлення обліку запасів на складі
3	Зберігання запасів	Картки складського обліку, журнали	Інвентаризація, контроль умов зберігання
4	Використання запасів	Запит на матеріали, акт на списання	Переміщення на виробництво або продаж
5	Реалізація або списання	Товарні накладні, документи на реалізацію	Продаж, списання товару, коригування залишків
6	Інвентаризація	Акти інвентаризації, коригувальні документи	Порівняння залишків, виправлення помилок

Ця схема є загальним уявленням про процеси обліку запасів підприємства. У реальній практиці вона може доповнюватися специфічними етапами або документами в залежності від галузі або типу підприємства.

Загалом потрібно зазначити, що документування операцій з руху запасів досліджуваного товариства починається з оформлення первинних документів, які фіксують кожен етап руху запасів: реалізацію, закупівлю, оприбуткування.

Під час реалізації товару ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» оформлює акт або накладну на відвантаження товару покупцеві. Саме це підтверджує факт переміщення товару зі складу на підприємство покупця.

При закупівлі товарів товариство складає специфікації, рахунки-фактури та накладні на доставку, які фіксують факт надходження товарів від постачальників. Зокрема, накладною постачальника «підтверджується факт надходження товарів від нього та надається необхідна інформація про товар (найменування, кількість, вартість)» [35].

Оприбуткування запасів на склад в ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» підтверджується актом приймання-передачі ТМЦ (акт прийому товарів), яким показується кількість і стан товарів, що надійшли, а також відповідність заявленим характеристикам.

Дані документи надходять до бухгалтерії, де вони використовуються для актуалізації даних у бухгалтерському обліку.

При використанні запасів (наприклад, при виробництві продукції або продажу товарів) на підприємстві також необхідно правильно оформлювати документи. Розглянемо їх:

- «Накладна на внутрішнє переміщення запасів - фіксує переміщення товарно-матеріальних цінностей між підрозділами підприємства (наприклад, зі складу на виробничу лінію)» [20].

- «Акт на списання запасів - складається, коли запас списується через його використання або втрату (пошкодження, закінчення терміну придатності тощо)» [20].

- «Рахунки-фактури на реалізацію товарів - оформляється у разі продажу товарів і фіксує факт продажу та є підставою для подальшого обліку в бухгалтерії» [20].

Окремо оговоримо процес списання запасів, коли вони більше не можуть бути використані через закінчення терміну придатності, пошкодження або інші причини. Для цього використовуються наступні документи:

- «Акт списання товарів - використовується для фіксації списання запасів через їх втрату, зношення або за іншими причинами» [20]. Він затверджується відповідальними особами товариства та є основою для коригування даних обліку.

- «Акт інвентаризації - складається у разі виявлення розбіжностей під час перевірки фактичної наявності запасів на складі» [21].

Іноді запасам необхідно змінити місце зберігання або облік, що потребує переведення між різними рахунками чи складами. Саме в таких ситуаціях формується накладна на переведення – «документ, який підтверджує переведення товарно-матеріальних цінностей з одного складу на інший або з одного рахунку на інший» [21].

У кінці кожного звітного періоду складається підсумкова звітність, яка містить узагальнену інформацію про рух запасів:

- «Звіт про рух товарно-матеріальних цінностей - підсумовує операції з руху запасів за період (надходження, витрати, списання, залишки)» [21].

- «Інвентаризаційна відомість - підсумовує результати інвентаризації, на основі яких можна коригувати облік товарів на складі» [21].

Окремою надважливою частиною є облік податкових зобов'язань, пов'язаних з операціями з запасами. І тут ключовим документом виступає податкова накладна, яка є основою для подальшого обліку ПДВ за операціями купівлі-продажу товарів.

Згідно з результатами обліку товарів і запасів, товариство подає податкову звітність, зокрема по ПДВ, на основі якої визначається податкове зобов'язання.

Отже, документування операцій з руху запасів є основою для ведення бухгалтерського обліку, забезпечення точності фінансової звітності та

ефективного управління підприємством. Всі документи повинні бути правильними, своєчасними та мати належні підписи відповідальних осіб для забезпечення коректності даних обліку та відповідності законодавчим вимогам.

2.4. Напрямки удосконалення обліку наявності та руху запасів підприємства

Мета удосконалення обліку запасів підприємства «полягає в досягненні більшої точності, ефективності та прозорості в управлінні запасами» [45]. Це важливий аспект для успішної роботи підприємства, оскільки ефективний облік запасів дозволяє уникнути надмірних витрат, забезпечити безперебійне постачання матеріалів і товарів, а також максимально знизити ризики, пов'язані з неправильним управлінням запасами.

Згодні з думкою стосовно вдосконалення ефективного використання виробничих запасів, що «облік використання й оцінки виробничих запасів потребує перегляду та внесення змін» [47]. З цією метою запропоновано напрямки вдосконалення обліку виробничих запасів, зазначені на рис. 2.3.

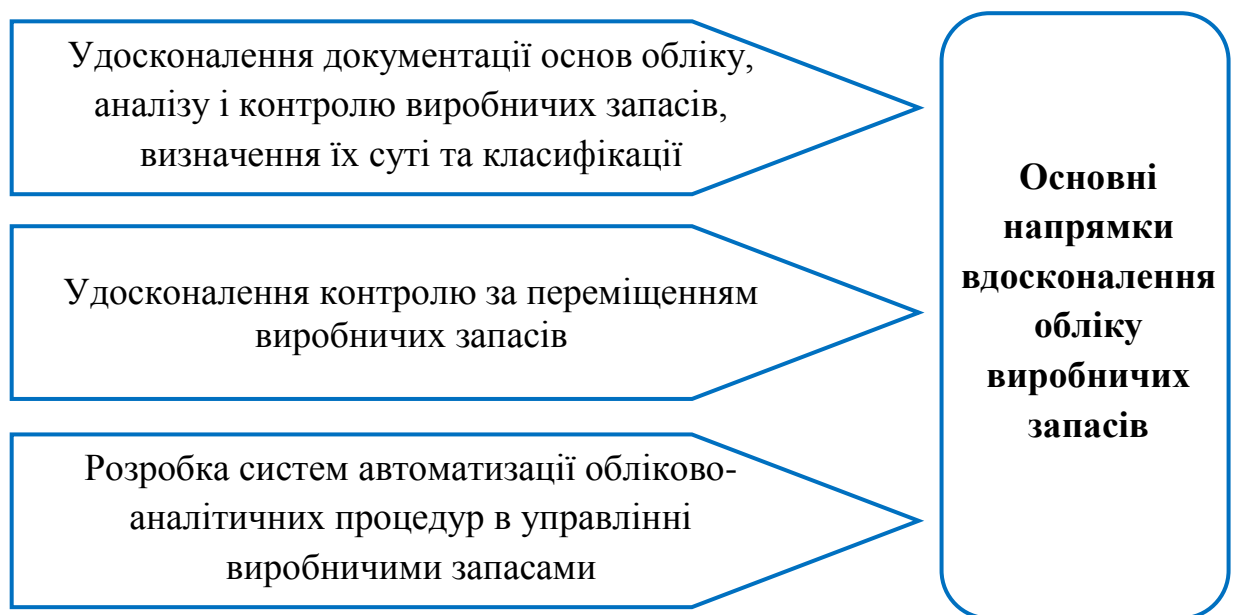

Рис. 2.3. Запропонована структура напрямків удосконалення обліку виробничих запасів.

Рекомендована структура напрямків удосконалення обліку виробничих запасів може бути ключовою передумовою дійсно успішного здійснення процесу виробництва.

Також відмітимо, «що на підприємстві має бути не тільки порядок у документації, а й налагоджений виробничий процес» [47]. Тому з метою оптимізації обліку виробничих запасів запропоновано відповідний економічний механізм (рис. 2.4).

Рис. 2.4. Економічний механізм удосконалення обліку виробничих запасів.

Важливою складовою ефективного управління запасами є побудова алгоритму обліку запасів на підприємстві, оскільки це дозволяє точно контролювати та обліковувати всі запаси, що є в наявності, а також відстежувати їх рух (надходження, витрати, залишки). Такий облік забезпечує правильне формування фінансових звітів, що, в свою чергу, допомагає ухвалювати ефективні управлінські рішення, знижувати витрати та уникати дефіциту або надлишку товарів. Алгоритм обліку запасів можна представити у вигляді таблиці, яка охоплює основні етапи та відповідні операції.

На основі вищевикладеного побудовано алгоритм обліку запасів

товариства у вигляді таблиці, що відображає основні етапи обліку запасів та відповідні операції (таблиця 2.7).

Таблиця 2.7

Алгоритм обліку запасів, що відображає основні етапи обліку запасів та відповідні операції

Етап	Операція	Документи	Відповідальні особи	Результат/Оновлення
1. Постачання запасів	Підготовка замовлення постачальнику	Замовлення постачальнику	Відділ закупок	Створення замовлення на постачання
	Укладання договору з постачальником	Договір на постачання	Юридичний відділ, відділ закупок	Підписаний договір з постачальником
	Оформлення накладної постачальника	Накладна постачальника	Відділ логістики, постачальник	Перевірка і приймання товару
2. Приймання запасів на склад	Приймання товару	Акт приймання товару	Відділ постачання, склад	Товар прийнятий та перевірений за кількістю і якістю
	Реєстрація товару на складі	Приходна накладна, картки складського обліку	Відділ складу, бухгалтерія	Товар зареєстрований в обліковій системі
	Коригування обліку (якщо є відхилення)	Коригувальний акт	Бухгалтерія, склад	Оновлення облікових записів після перевірки
3. Зберігання та облік запасів	Ведення карток складського обліку	Картки складського обліку	Відділ складу	Оновлення карток складського обліку
	Інвентаризація запасів	Акт інвентаризації	Відділ інвентаризації, склад	Перевірка фактичних залишків, порівняння з обліком
	Коригування облікових даних за результатами інвентаризації	Коригувальний акт	Бухгалтерія, склад	Виправлення розбіжностей між фактичними і обліковими даними
4. Використання та переміщення	Витрати запасів на виробництво або інші потреби	Запит на матеріали, акт на списання	Виробничі підрозділи, склад	Передача запасів у виробництво або на інші потреби
	Переміщення товарів між підрозділами	Акт на переміщення товарів	Відділ складу, підрозділи підприємства	Переміщення товарів за внутрішніми потребами
	Списання запасів (якщо товар виводиться з експлуатації)	Акт списання товару	Відділ складу, бухгалтерія	Товари списано з обліку та передано на утилізацію або виведено з експлуатації
5. Реалізація або виведення запасів з експлуатації	Продаж товару або його виведення з експлуатації	Товарна накладна, акт списання товару	Відділ збуту, склад, бухгалтерія	Оновлення залишків запасів після продажу або списання
	Повернення товару (якщо товар повертається)	Товарна накладна на повернення	Відділ збуту, склад	Повернення товару на склад або списання
6. Контроль та коригування	Періодична перевірка запасів (інвентаризація)	Акти інвентаризації, коригувальні документи	Відділ інвентаризації, бухгалтерія	Виправлення обліку за результатами перевірки
	Оновлення облікових записів	Коригувальні акти	Бухгалтерія, склад	Оновлені залишки та облікові записи запасів

Цей алгоритм допомагає систематизувати та контролювати облік запасів товариства, знижуючи ймовірність помилок і забезпечуючи точність облікових даних. І вже як наслідок завдяки такому алгоритму підприємство може ефективно управляти своїми запасами, оптимізувати витрати та

забезпечувати безперебійний виробничий процес.

Виходячи з даного алгоритму логічно сформувані на його основі графік документообігу запасів для ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», що показує основні етапи документообігу запасів від постачання до їх використання або реалізації (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Графік документообігу запасів на підприємстві

Етап	Документ	Опис документа	Відповідальна особа/підрозділ	Операція	Напрямок руху документа
1. Постачання запасів	Замовлення постачальнику	Документ, який ініціює закупівлю товарів або матеріалів	Відділ закупок	Підготовка замовлення для постачальника	Відділ закупок → Постачальник
	Договір з постачальником	Угода про умови постачання товарів або матеріалів	Юридичний відділ, відділ закупок	Укладання договору з постачальником	Відділ закупок → Постачальник
	Накладна постачальника	Документ, що супроводжує поставку товару, що підтверджує факт поставки	Відділ постачання, постачальник	Приймання товару та перевірка його кількості і якості	Постачальник → Відділ постачання
2. Приймання запасів на склад	Акт приймання товару	Документ, який підтверджує факт приймання товару на склад	Відділ постачання, склад	Приймання товару на склад, перевірка якості та кількості	Відділ постачання → Склад
	Приходна накладна	Документ, що фіксує факт отримання товарів на склад	Склад, бухгалтерія	Реєстрація товару на складі	Склад → Бухгалтерія
3. Зберігання та облік запасів	Картка складського обліку	Документ, що фіксує залишки товарів на складі	Склад, бухгалтерія	Ведення обліку товарів на складі	Склад → Бухгалтерія
	Акт інвентаризації	Документ, що фіксує результати перевірки фактичних залишків товарів	Відділ інвентаризації, бухгалтерія	Проведення інвентаризації запасів	Відділ інвентаризації → Бухгалтерія
4. Використання та переміщення	Запит на матеріали	Внутрішній документ для отримання матеріалів зі складу	Виробничий відділ, склад	Оформлення запиту на матеріали	Виробничий відділ → Склад
	Акт на списання товару	Документ, який фіксує списання товару через використання або інші причини	Виробничий відділ, склад	Списання товару з обліку при використанні	Склад → Бухгалтерія
	Акт на переміщення товарів	Документ, який фіксує переміщення товарів між підрозділами підприємства	Склад, підрозділи	Оформлення переміщення товарів між підрозділами	Склад → Інші підрозділи
5. Продаж та реалізація запасів	Товарна накладна	Документ, що підтверджує передачу товарів покупцю або іншому підрозділу	Відділ збуту, бухгалтерія	Реалізація товару або його передача	Відділ збуту → Покупець/Інший підрозділ
	Акт списання товару	Документ, що фіксує списання товару з обліку при його реалізації чи виведенні з експлуатації	Відділ збуту, бухгалтерія	Оформлення списання товару при його реалізації	Відділ збуту → Бухгалтерія
6. Контроль та коригування	Акт інвентаризації	Документ, що підтверджує фактичні залишки товарів після інвентаризації	Відділ інвентаризації, бухгалтерія	Проведення інвентаризації та коригування обліку	Відділ інвентаризації → Бухгалтерія
	Коригувальний акт	Документ для внесення змін у облік запасів при виявленні розбіжностей	Бухгалтерія, склад	Виправлення помилок у обліку за результатами інвентаризації	Бухгалтерія → Склад

Даний графік наочно показує, як документи рухаються в межах підприємства на всіх етапах обліку запасів, що дозволяє зберігати точність і контроль за рухом товарів.

Удосконалення обліку запасів дозволяє підприємствам досягати більш високої ефективності у використанні ресурсів, знижувати витрати і підвищувати прозорість операцій. Це не лише покращує фінансові результати, але й забезпечує оперативне реагування на зміни на ринку та всередині підприємства, що є критично важливим для підтримки конкурентоспроможності.

Висновки до розділу 2

В даному розділі надано організаційно-економічну характеристику ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», зокрема проведено аналіз майна та капіталу товариства, надано оцінку руху та стану основних засобів, визначено фінансові результати, проведено оцінку фінансової стійкості, ліквідності й платоспроможності товариства. Окремо проведено загальну оцінку ділової активності товариства та надано комплексну (рейтингову) оцінку фінансового стану ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

Також наведена характеристика організації облікової роботи й надано оцінку основ облікової політики.

Обґрунтовано, що для побудови схеми обліку запасів підприємства можна використовувати стандартну структуру, яка включає основні етапи та документи обліку. Дана схема є загальним уявленням про процеси обліку запасів підприємства. У реальній практиці вона може доповнюватися специфічними етапами або документами в залежності від галузі або типу підприємства.

Визначено, що документування операцій з руху запасів досліджуваного товариства починається з оформлення первинних документів, які фіксують

кожен етап руху запасів: реалізацію, закупівлю, оприбуткування.

Також зазначено, що документування операцій з руху запасів є основою для ведення бухгалтерського обліку, забезпечення точності фінансової звітності та ефективного управління підприємством. Всі документи повинні бути правильними, своєчасними та мати належні підписи відповідальних осіб для забезпечення коректності даних обліку та відповідності законодавчим вимогам.

Запропоновано напрямки вдосконалення обліку виробничих запасів. Рекомендована структура напрямків удосконалення обліку виробничих запасів може бути ключовою передумовою дійсно успішного здійснення процесу виробництва.

Відмічено, «що на підприємстві має бути не тільки порядок у документації, а й налагоджений виробничий процес» [47]. Тому з метою оптимізації обліку виробничих запасів запропоновано відповідний економічний механізм.

Побудовано алгоритм обліку запасів товариства у вигляді таблиці, що відображає основні етапи обліку запасів та відповідні операції. Даний алгоритм допомагає систематизувати та контролювати облік запасів товариства, знижуючи ймовірність помилок і забезпечуючи точність облікових даних. І вже як наслідок завдяки такому алгоритму підприємство може ефективно управляти своїми запасами, оптимізувати витрати та забезпечувати безперебійний виробничий процес.

На основі алгоритму обліку запасів сформовано графік документообігу запасів для ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», що показує основні етапи документообігу запасів від постачання до їх використання або реалізації. Даний графік наочно показує, як документи рухаються в межах підприємства на всіх етапах обліку запасів, що дозволяє зберігати точність і контроль за рухом товарів.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ І ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЮ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ЗАПАСІВ

3.1. Аналіз ефективності управління наявністю та рухом запасів

Як вже було зазначено раніше, першочергова мета аналізу запасів підприємства є оптимізація ресурсів, зменшення витрат й підвищення ефективності управління. А отже, погоджуємося з думкою Довгої Т.А., що «аналіз стану та ефективності використання виробничих запасів є важливою функцією та необхідним інструментом діяльності підприємства» [15].

Разом з тим очевидно, що «аналіз виробничих запасів відіграє надзвичайно важливу роль при оцінці ефективності господарської діяльності, оскільки слугує джерелом інформації для прийняття своєчасних, ефективних та раціональних управлінських рішень» [15].

Давайте поглянемо за допомогою рисунку 3.1 на систему управління ресурсним потенціалом підприємства та на місце економаналізу запасів в ній.

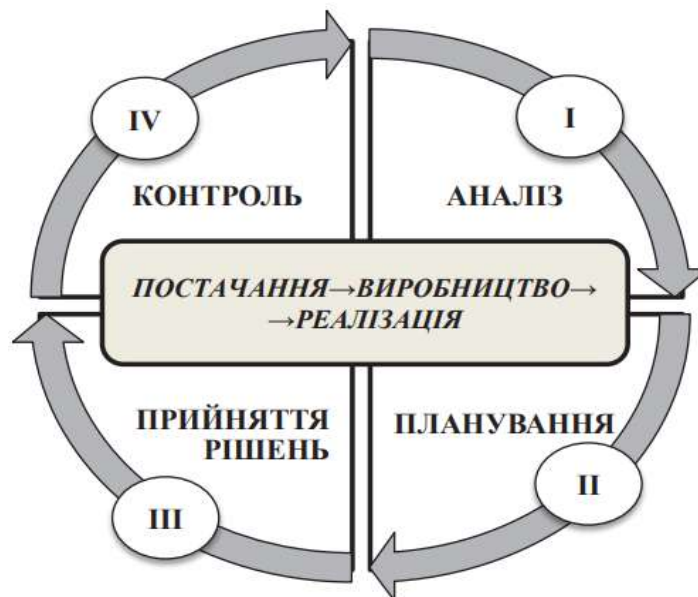

Рис. 3.1. «Місце економічного аналізу виробничих запасів в системі управління ресурсним потенціалом підприємства» [15].

Перед початком аналізу показників ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» необхідно розібратися з базовими класичними напрямками аналізу

виробничих запасів на підприємстві. Для цього розглянемо відповідну схему аналізу (рис. 3.2).

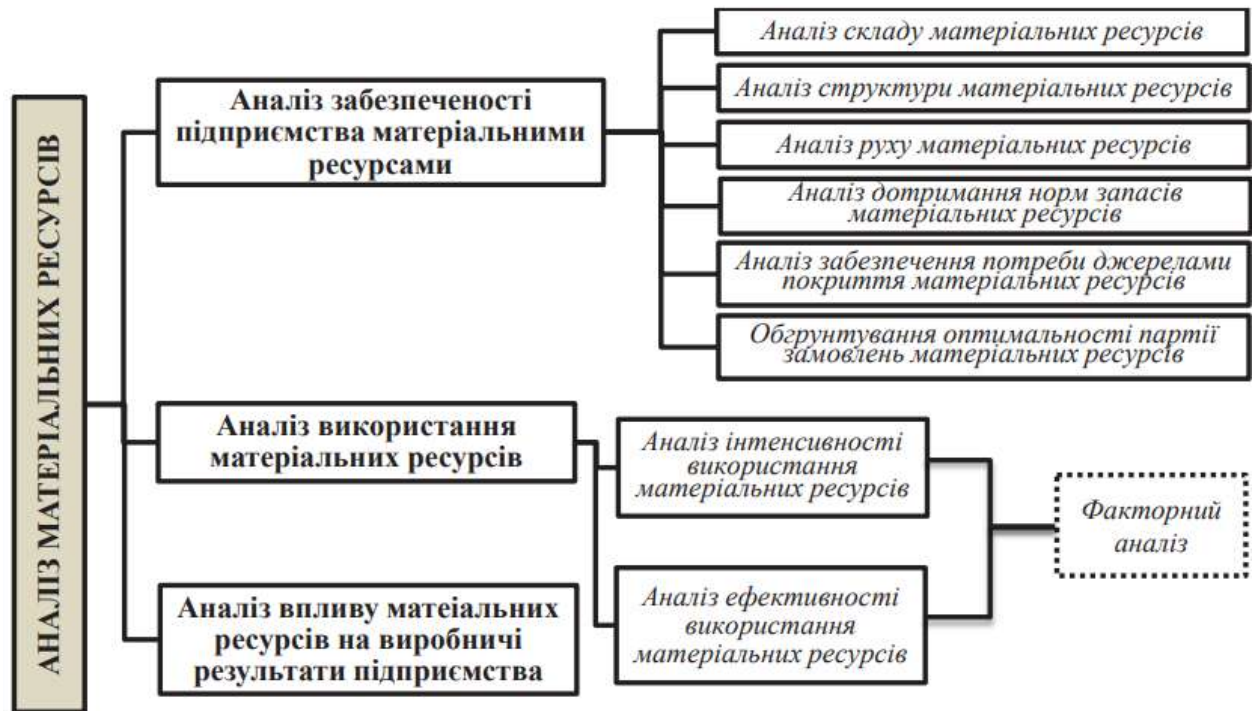

Рис. 3.2. «Основні напрямки аналізу виробничих запасів» [15].

Вказаний інструмент дозволяє не лише оцінити можливі відхилення (економію чи перевитрати) фактично використаних ресурсів від запланованих показників, але й визначити причини таких відхилень, враховуючи вплив певних факторів на загальний обсяг витрат. Крім того, аналіз матеріальних ресурсів сприяє виявленню резервів для зниження матеріалоемності продукції підприємства та розробці оптимальних, економічно обґрунтованих управлінських рішень для подальшого розвитку виробництва.

Для аналізу запасів та пов'язаних фінансових показників підприємства розглянемо кілька таблиць і графіків. Це допоможе зрозуміти динаміку та вплив окремих елементів на загальні результати (табл. 3.1).

Перед аналізом показників запасів потрібно зауважити головну особливість діяльності підприємства - товариство орієнтується в своїй діяльності на передзамовлення, намагається не вкладатися у великі закупки сировини, матеріалів чи інших запасів без чіткого уявлення про терміни їх

реалізації, теж саме стосується товарів. За рахунок цього товариство зменшує ризики – мінімізуючи можливість втрат запасів через різні обставини.

Таблиця 3.1

Основні показники динаміки запасів та фінансових результатів
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2019-2023 р., тис. грн.

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % 2023 р. до 2019 р.
Запаси	6,7	6,3	11,7	17,6	68,6	1023,9
Інші оборотні активи	17,4	13,9	17,0	220,1	15,5	89,1
Чистий дохід	2354,1	3264,3	8300,8	5598,8	29646,4	1259,4
Собівартість реалізованої продукції	2085,2	2699,3	7357,0	4606,9	19415,1	931,1
Валовий прибуток	268,9	565,0	943,8	991,9	10231,3	3804,9
Чистий прибуток	10,7	23,8	106,3	138,8	1503,5	14051,4

За даними таблиці запаси ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» зросли з 6,7 тис. грн. у 2019 році до 68,6 тис. грн. у 2023 році, що становить 1023,9% зростання. Таке значне зростання, якщо дивитися на відносний показник, може вказувати на надлишкове накопичення запасів, що призводить до замороження коштів у матеріальних ресурсах. Але якщо поглянути на абсолютний, то по відношенню до доходу чи навіть прибутку показники вартості запасів більш ніж скромні. Динаміка вартості запасів товариства наведено на рисунку 3.3, а інших оборотних активів - на рисунку 3.4.

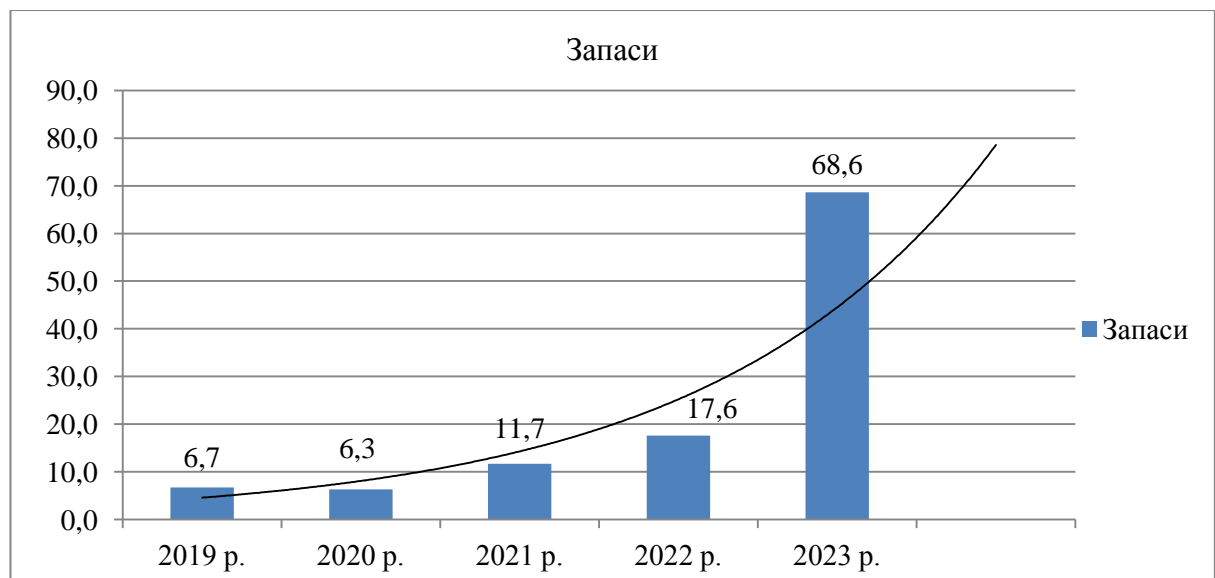

Рис. 3.3. Динаміка вартості запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

Чистий дохід зріс у 12,6 разів (з 2354,1 тис. грн. у 2019 році до 29646,4 тис. грн. у 2023 році), що є позитивною тенденцією. Однак собівартість продукції також зростає у 9,3 рази (з 2085,2 до 19415,1 тис. грн.). Валовий прибуток збільшився у 38 разів, що свідчить про ефективність діяльності та здатність контролювати витрати. Однак необхідно дослідити, чи не впливає підвищення собівартості на конкурентоспроможність продукції.

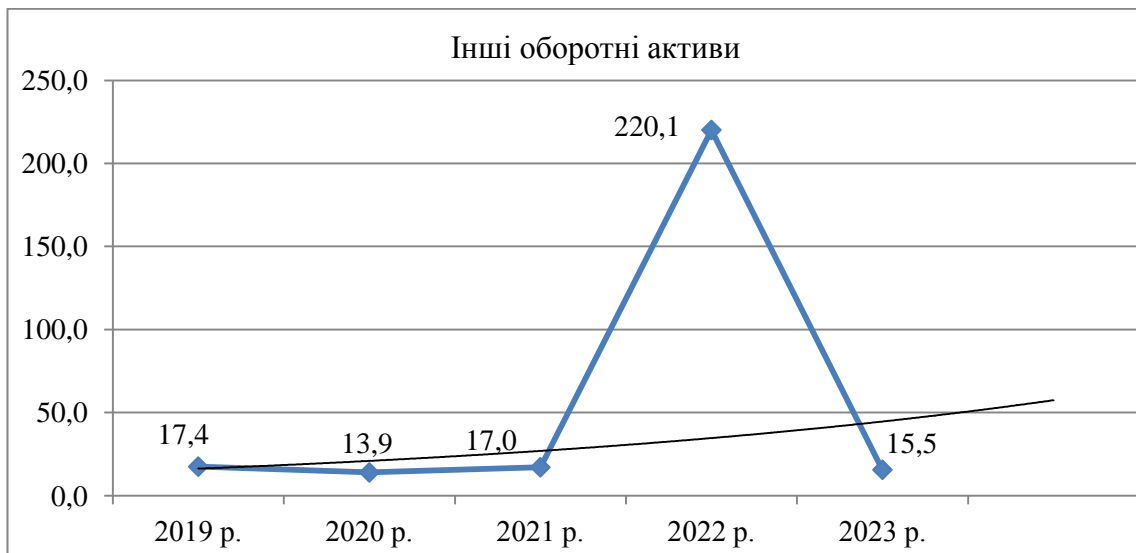

Рис. 3.4. Динаміка вартості інших оборотних активів

Чистий прибуток зріс з 10,7 тис. грн. у 2019 році до 1503,5 тис. грн. у 2023 році, що є вражаючим зростанням у 14051,4%. Такий значний приріст свідчить про ефективне управління витратами, зростання доходу та підвищення маржинальності, а також про успішну діяльність підприємства та покращення його фінансової стійкості.

В таблиці 3.2 розглянемо показники оборотних активів та зобов'язань.

Таблиця 3.2

Оборотні активи та зобов'язання
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2019-2023 р., тис. грн.

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % 2023 р. до 2019 р.
Поточна дебіторська заборгованість	326,0	247,7	781,1	949,6	2279,5	699,2
Поточна кредиторська заборгованість	5,6	4,4	2,3	11,8	575,9	10283,9
Інші поточні зобов'язання	124,2	89,3	18,7	1301,8	60,1	48,4

Показники таблиці 3.2 вказують, що поточна дебіторська заборгованість зростає у 7 разів (з 326 тис. грн. до 2279,5 тис. грн.). Це вказує на збільшення обсягу розрахунків із покупцями і може свідчити про погіршення платіжної дисципліни клієнтів.

Динаміка показників дебіторської заборгованості візуалізовано за допомогою рис. 3.5.

Рис. 3.5. Динаміка показників дебіторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2019-2023 р., тис. грн.

Поточна кредиторська заборгованість зростає у 10283,9 разів (з 5,6 тис. грн. до 575,9 тис. грн.), що є тривожним сигналом. Це свідчить про залежність підприємства від короткострокових зобов'язань, що може негативно вплинути на ліквідність.

Інші оборотні активи у 2023 році скоротилися на 10,9% порівняно з 2019 роком (з 17,4 тис. грн. до 15,5 тис. грн.). Інші поточні зобов'язання знизилися на 51,6% (з 124,2 тис. грн. до 60,1 тис. грн.), що свідчить про зменшення короткострокових зобов'язань поза кредиторською заборгованістю.

Розглянемо тепер показники оцінки ефективності запасів (табл. 3.3).

Коефіцієнт оборотності запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» з 2019 по 2023 рік знизився на 18,7% (з 1,04 у 2019 році до 0,84 у 2023 році), що свідчить про уповільнення швидкості реалізації запасів. Найнижче

значення (0,51) зафіксоване у 2021 році, після чого показник почав відновлюватися.

Таблиця 3.3

Коефіцієнти для оцінки ефективності запасів
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % 2023 р. до 2019 р.
Коефіцієнт оборотності запасів	1,04	0,70	0,51	1,15	0,84	81,30
Тривалість обороту запасів (днів)	351,36	518,14	709,47	318,11	432,16	123,00
Коефіцієнт ліквідності оборотних активів	61,32	59,45	347,00	99,13	3,99	6,50

Тривалість обороту запасів (днів) у 2023 році зросла на 23% (з 351,36 днів у 2019 році до 432,16 днів у 2023 році), що свідчить про подовження періоду зберігання запасів. Найвищий показник (709,47 днів) був у 2021 році, що вказує на проблеми з ефективністю управління запасами в той період.

Коефіцієнт ліквідності оборотних активів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» у 2023 році коефіцієнт знизився на 93,5% порівняно з 2019 роком (з 61,32 до 3,99), що свідчить про значне погіршення платоспроможності. Це може бути пов'язано з накопиченням короткострокових зобов'язань або недостатнім рівнем оборотних активів.

З метою розгляду залежності вартості запасів і прибутку ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» побудуємо відповідний графік (рис. 3.6).

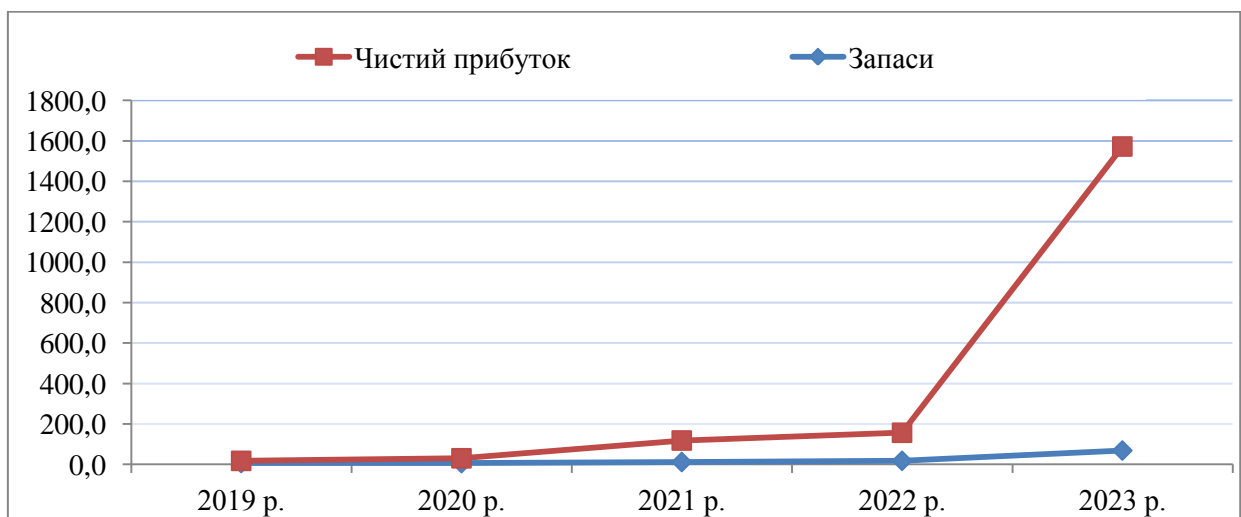

Рис. 3.6. Залежність чистого прибутку і вартості запасів підприємства.

Отже, підсумуємо. Запаси ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» зросли у понад 10 разів, що вказує на необхідність оптимізації їх управління для підвищення оборотності та уникнення замороження ресурсів. Незважаючи на значне зростання доходу (у 12,6 разів) та прибутку (у 14051%), підвищення собівартості потребує контролю для збереження маржі. Поточна кредиторська заборгованість збільшилася у понад 10000 разів, що створює ризики ліквідності й залежність від зовнішніх зобов'язань. Підприємству необхідно поліпшити платіжну дисципліну клієнтів через контроль дебіторської заборгованості. Загалом результати показують зростання ефективності діяльності, однак є проблеми з управлінням запасами та фінансовими зобов'язаннями.

За такими результатами аналізу можемо окреслити наступні рекомендації для ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»: оптимізувати управління запасами для зменшення їх рівня та підвищення оборотності; впровадити жорсткий контроль над дебіторською заборгованістю; розробити стратегію для зниження короткострокових кредиторських зобов'язань; посилити моніторинг собівартості продукції для підвищення прибутковості.

3.2. Напрями удосконалення контролю наявності та руху запасів підприємства

Раціональне створення та ефективне використання матеріально-технічної бази, а також збереження ресурсів є ключовими аспектами успішного управління підприємством. Досягнення цих цілей можливе завдяки якісно організованому економічному контролю.

Одними з частих проблем в процесі виробничої діяльності є надлишки та нестачі виробничих запасів, які обов'язково виступають об'єктом моніторингу. Конкретні наслідки надлишків та нестачі виробничих запасів наведено на рисунку 3.7.

Рис. 3.7. Наслідки надлишку та нестачі виробничих запасів.

Саме тому «система внутрішнього контролю повинна стати частиною діяльності підприємства, інакше виникає можливість того, що дана система буде або дуже витратною, або неефективною» [21].

Мета контролю операцій з виробничими запасами є «встановлення достовірності первинних даних, наявності, руху виробничих запасів; повноти, своєчасності відображення даних у первинних документах і облікових регістрах; достовірності відображення запасів у звітності» [45]. «Перевірку умов зберігання і стану матеріальних ресурсів проводять в основному під час інвентаризації, а при поточному контролі - у процесі тематичних перевірок» [45].

Та для початку таких перевірок необхідно визначитися з послідовністю проведення внутрішнього контролю запасів підприємства. Розглянемо чотири етапи такої перевірки та коротку їх характеристику за допомогою схеми на рисунку 3.8.

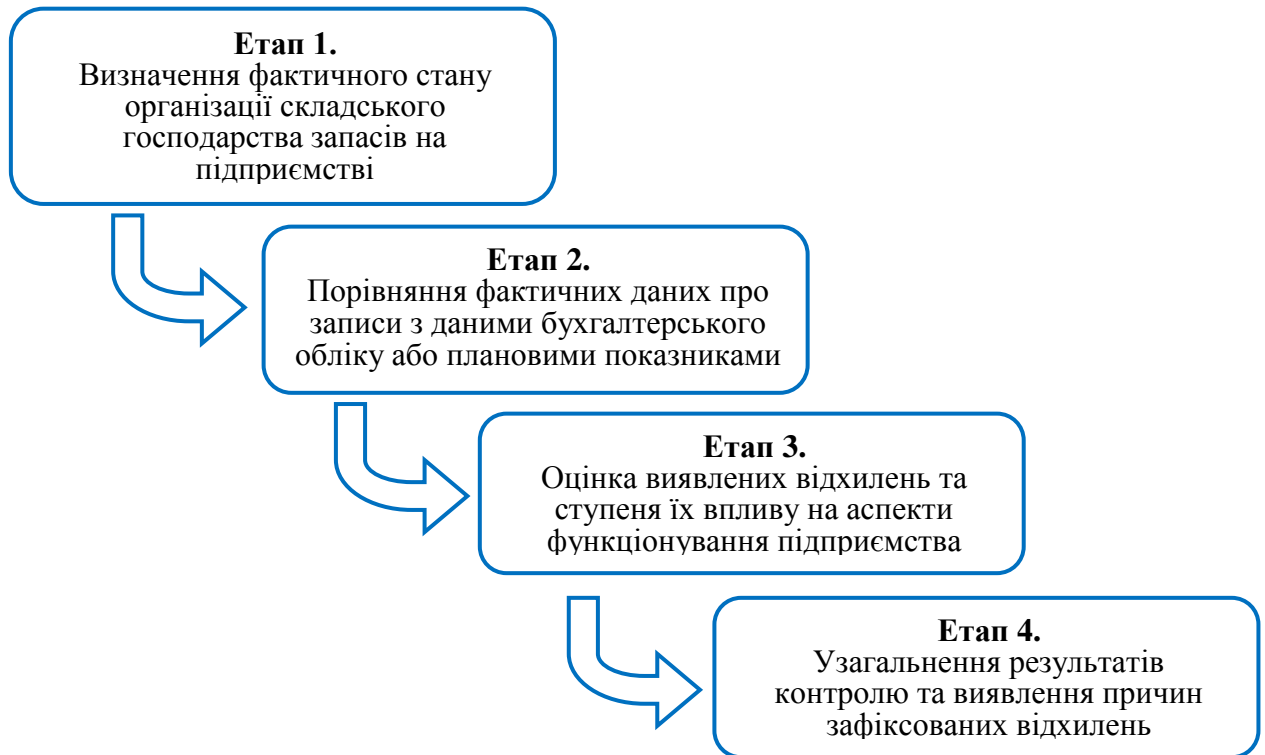

Рис. 3.8. Етапи внутрішнього контролю запасів на підприємстві.

Одним же із способів контролю операцій із виробничими запасами є проведення аудиту. Аудит запасів охоплює два основних напрями: перевірку їх фактичної наявності шляхом інвентаризації та оцінку правильності відображення запасів у бухгалтерському обліку та звітності.

Зазначимо, що в досліджуваному ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПШ» аудиторських перевірок як жодної ділянки обліку, так і в цілому не проводилося.

Класичним початком проведення аудиту будь-якої ділянки обліку є анкетування. Анкету для аудиторської перевірки запасів підприємства складають для систематизації процесу перевірки, забезпечення повноти збору інформації та полегшення аналізу ключових аспектів управління запасами.

В додатку Д запропоновано анкету перевірки виробничих запасів товариства. Вона допомагає аудиторіві отримати структуровані дані щодо організації обліку запасів, їх оцінки, наявності внутрішнього контролю, процедури інвентаризації та управління ризиками. Анкета дозволяє

зосередитись на критичних зонах, ідентифікувати можливі проблеми та підготувати рекомендації для підвищення ефективності управління запасами.

Отримавши під час такого попереднього планування та знайомства з підприємством, аудитор формує план аудиту виробничих запасів. Зокрема в таблиці 3.4 наведено варіант такого плану задля проведення перевірки запасів досліджуваного товариства.

Таблиця 3.4

Загальний план проведення аудиту виробничих запасів

Етап перевірки	Аудиторські процедури	Аудиторські докази	Період проведення	Виконавці
Підготовчий	Ознайомлення з бізнесом клієнта, визначення аудиторського ризику, планування аудиту виробничих запасів	Статут підприємства, звіти попередніх перевірок, накази		
Основний	Перевірка правильності залишків виробничих запасів на початок періоду Перевірка віднесення до виробничих запасів Перевірка оформлення первинних документів Перевірка віднесення виробничих запасів до субрахунків Перевірка оцінки запасів при надходженні Перевірка оцінки запасів при їх використанні Перевірка кореспонденції щодо виробничих запасів Перевірка відображення вартості в Балансі Перевірка правильності визначення залишку виробничих запасів на кінець періоду			
Завершальний	Складання аудиторського звіту й висновку	Звіт		

Загальний план проведення аудиту виробничих запасів складають для чіткого визначення обсягу, послідовності та методів перевірки, що дозволяє ефективно організувати аудиторський процес. Він забезпечує аудиторів систематичний підхід до оцінки стану запасів, їхньої оцінки в обліку та звітності, відповідності встановленим нормам і правилам. План також допомагає виявити можливі ризики, розподілити ресурси для перевірки та узгодити дії між членами аудиторської групи, забезпечуючи якість і своєчасність проведення аудиту.

Багато в чому процедури аудиту «при первинному аудиті будуть залежати від рівня довіри до результатів попереднього аудиту» [25].

Програма аудиту виробничих запасів є ключовим документом, що

деталізує процедури та методи перевірки, необхідні для досягнення цілей аудиту.

Рекомендована програма аудиту виробничих запасів наведена в таблиці 3.5. Вона допомагає аудитору забезпечити систематичність і повноту перевірки, зосереджуючись на найбільш ризикових аспектах.

Таблиця 3.5

Програма аудиту виробничих запасів

№	Мета	Перелік аудиторських процедур	Критерії якості	Метод перевірки	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	Впевнитися у відповідності початкового залишку виробничих запасів	Перевірка правильності визначення початкового залишку виробничих запасів	А, Б, Г, Є	Документальний, суцільний, арифметичний			
2	Впевнитися у правильності віднесення до складу виробничих запасів	Перевірка правильності віднесення до складу виробничих запасів	А, Б, В, Г	Документальний, вибірковий, арифметичний			
3	Впевнитися у правильності та повноті документального оформлення	Перевірка правильності документального оформлення	А, Б, В, Г, Д	Документальний, вибірковий, по суті, формальний			
4	Впевнитися у правильності віднесення виробничих запасів до відповідних субрахунків	Перевірка правильності віднесення по субрахунках виробничих запасів	А, Б, В, Г, Д	Документальний, вибірковий, по суті, арифметичний			
5	Впевнитися у правильності при надходженні оцінювання запасів	Перевірка при надходженні оцінки запасів	А, Б, В, Г, Е	Документальний, вибірковий, по суті, арифметичний			
6	Впевнитися у правильності при використанні оцінювання запасів	Перевірка при використанні оцінки запасів	А, Б, В, Г, Е	Документальний, вибірковий, по суті, арифметичний			
7	Впевнитися у правильності формування кореспонденції рахунків виробничих запасів	Перевірка кореспонденції рахунків виробничих запасів	А, Б, В, Г, Д	Документальний, вибірковий, по суті, арифметичний			
8	Впевнитися у показниках Балансу щодо виробничих запасів	Перевірка визначення вартості виробничих запасів у Балансі	А, Б, В, Г, Е	Документальний, вибірковий, по суті, арифметичний			
9	Впевнитися у відповідності кінцевого залишку виробничих запасів	Перевірка правильності кінцевого залишку виробничих запасів	А, Б, Г, Є	Документальний, суцільний, арифметичний			
Критерії якості аудиторської перевірки: А- наявність; Б – правдивість; В – права та зобов'язання; Г – повнота; Д – вимірювання; Е – оцінка вартості; Є – подання і розкриття.							

Програма аудиту виробничих запасів сприяє координації дій, документуванню результатів і забезпечує основу для оцінки ефективності виконаних процедур.

Загалом, реалізація на практиці хоча б частини вказаних вище рекомендацій та пропозицій дозволить ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» суттєво покращити як ефективність використання виробничих запасів, так і оптимізувати обліковий процес, який супроводжує операції з запасами.

Висновки до розділу 3

В даному розділі під час викладення матеріалу розглянуто систему управління ресурсним потенціалом підприємства та на місце економаналізу запасів в ній, окреслено класичні напрямки аналізу виробничих запасів на підприємстві та проведено аналіз показників наявності та руху запасів.

За результатами аналізу для ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» запропоновано: оптимізувати управління запасами для зменшення їх рівня та підвищення оборотності; впровадити жорсткий контроль над дебіторською заборгованістю; розробити стратегію для зниження короткострокових кредиторських зобов'язань; посилити моніторинг собівартості продукції для підвищення прибутковості.

Зазначено, що якісно організований економічний контроль допомагає раціональному створенні, ефективному використанні матеріально-технічної бази та збереженні ресурсів задля успішного управління підприємством.

Вказано, що однією з частих проблем в процесі виробничої діяльності є надлишки й нестачі виробничих запасів та схематично наведено конкретні наслідки таких надлишків та нестач.

Розглянуто послідовність проведення внутрішнього контролю запасів підприємства та проілюстровано етапи такої перевірки й надано коротку їх характеристику за допомогою схеми.

Зазначено, що одним із способів контролю операцій із виробничими запасами є проведення аудиту. Вказано, що в ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» аудиторських перевірок жодної ділянки обліку не проводилося.

Для ефективного проведення аудиту запропоновано анкету перевірки виробничих запасів товариства, яка допомагає отримати структуровані дані щодо організації обліку запасів, їх оцінки, наявності внутрішнього контролю, процедури інвентаризації та управління ризиками. Анкета дозволяє зосередитись на критичних зонах, ідентифікувати можливі проблеми та підготувати рекомендації для підвищення ефективності управління запасами.

Наведено план проведення перевірки запасів досліджуваного товариства, який необхідний задля чіткого визначення обсягу, послідовності та методів перевірки, і дозволяє ефективно організувати аудиторський процес. Такий план забезпечує аудиторів систематичний підхід до оцінки стану запасів, їхньої оцінки в обліку та звітності, відповідності встановленим нормам і правилам. План також допомагає виявити можливі ризики, розподілити ресурси для перевірки та узгодити дії між членами аудиторської групи, забезпечуючи якість і своєчасність проведення аудиту.

Також рекомендовано програму аудиту виробничих запасів, яка допомагає забезпечити систематичність і повноту перевірки, зосереджуючись на найбільш ризикових аспектах. Така програма аудиту виробничих запасів сприяє координації дій, документуванню результатів і забезпечує основу для оцінки ефективності виконаних процедур.

ВИСНОВКИ

За результатами дипломного дослідження обліково-аналітичного забезпечення наявності та руху запасів ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» було визначено наступне:

- запаси є ключовим елементом оборотних активів, які забезпечують безперервність виробничих процесів, формування собівартості продукції й визначення фінансових результатів діяльності підприємства.

- запаси охоплюють достатньо широкий спектр матеріальних ресурсів, таких як сировина, матеріали, напівфабрикати, готова продукція і товари, що утримуються підприємством для задоволення потреб виробництва чи реалізації.

- значення запасів для кожного підприємства визначається у таких аспектах як забезпечення стабільного функціонування виробництва, оптимізація витрат, зниження ризиків дефіциту ресурсів і підвищення конкурентоспроможності.

- в роботі схематично зображено класифікацію запасів на підприємствах за різними ознаками і також охарактеризовано її елементи.

- методичні підходи до обліку запасів забезпечують їх точне оцінювання, контроль руху та ефективність використання. Методи оцінки запасів, такі як ФІФО, середньозважена собівартість, ідентифікована собівартість та інші, дають змогу адаптувати облік до специфіки діяльності підприємства та ринкових умов. Кожен із методів має свої переваги й мінуси, які слід враховувати для досягнення об'єктивного відображення вартості запасів у звітності і саме тому в роботі зроблена порівняльна таблиця методів оцінки запасів.

- важливим аспектом є документальне оформлення руху запасів, що забезпечує обґрунтованість їх надходження, зберігання й списання. Коректне документування сприяє підвищенню прозорості обліку й ефективності управлінських рішень.

- надано організаційно-економічну характеристику ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», зокрема проведено аналіз майна та капіталу товариства, надано оцінку руху та стану основних засобів, визначено фінансові результати, проведено оцінку фінансової стійкості, ліквідності й платоспроможності товариства. Окремо проведено загальну оцінку ділової активності товариства та надано комплексну (рейтингову) оцінку фінансового стану ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

- обґрунтовано, що для побудови схеми обліку запасів підприємства можна використовувати стандартну структуру, яка включає основні етапи та документи обліку. Дана схема є загальним уявленням про процеси обліку запасів підприємства. У реальній практиці вона може доповнюватися специфічними етапами або документами в залежності від галузі або типу підприємства.

- визначено, що документування операцій з руху запасів досліджуваного товариства починається з оформлення первинних документів, які фіксують кожен етап руху запасів: реалізацію, закупівлю, оприбуткування. Зазначено, що документування операцій з руху запасів є основою для ведення бухгалтерського обліку, забезпечення точності фінансової звітності та ефективного управління підприємством. Всі документи повинні бути правильними, своєчасними та мати належні підписи відповідальних осіб для забезпечення коректності даних обліку та відповідності законодавчим вимогам.

- запропоновано напрямки вдосконалення обліку виробничих запасів, які можуть бути ключовою передумовою дійсно успішного здійснення процесу виробництва.

- з метою оптимізації обліку виробничих запасів запропоновано відповідний економічний механізм.

- побудовано алгоритм обліку запасів товариства у вигляді таблиці, що відображає основні етапи обліку запасів та відповідні операції. Даний алгоритм допомагає систематизувати та контролювати облік запасів

товариства, знижуючи ймовірність помилок і забезпечуючи точність облікових даних.

- на основі алгоритму обліку запасів сформовано графік документообігу запасів для ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», що показує основні етапи документообігу запасів від постачання до їх використання або реалізації. Даний графік наочно показує, як документи рухаються в межах підприємства на всіх етапах обліку запасів, що дозволяє зберігати точність і контроль за рухом товарів.

- розглянуто систему управління ресурсним потенціалом підприємства та на місце економаналізу запасів в ній, окреслено класичні напрямки аналізу виробничих запасів на підприємстві та проведено аналіз показників наявності та руху запасів.

- за результатами аналізу для ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» запропоновано: оптимізувати управління запасами для зменшення їх рівня та підвищення оборотності; впровадити жорсткий контроль над дебіторською заборгованістю; розробити стратегію для зниження короткострокових кредиторських зобов'язань; посилити моніторинг собівартості продукції для підвищення прибутковості.

- зазначено, що якісно організований економічний контроль допомагає раціональному створенні, ефективному використанні матеріально-технічної бази та збереженні ресурсів задля успішного управління підприємством.

- вказано, що однією з частих проблем в процесі виробничої діяльності є надлишки й нестачі виробничих запасів та схематично наведено конкретні наслідки таких надлишків та нестач.

- розглянуто послідовність проведення внутрішнього контролю запасів підприємства та проілюстровано етапи такої перевірки й надано коротку їх характеристику за допомогою схеми.

- зазначено, що одним із способів контролю операцій із виробничими запасами є проведення аудиту. Вказано, що в ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» аудиторських перевірок жодної ділянки обліку не проводилося.

- для ефективного проведення аудиту запропоновано анкету перевірки виробничих запасів товариства, яка допомагає отримати структуровані дані щодо організації обліку запасів, їх оцінки, наявності внутрішнього контролю, процедури інвентаризації та управління ризиками. Анкета дозволяє зосередитись на критичних зонах, ідентифікувати можливі проблеми та підготувати рекомендації для підвищення ефективності управління запасами.

- наведено план проведення перевірки запасів досліджуваного товариства, який необхідний задля чіткого визначення обсягу, послідовності та методів перевірки, і дозволяє ефективно організувати аудиторський процес. Такий план забезпечує аудиторів систематичний підхід до оцінки стану запасів, їхньої оцінки в обліку та звітності, відповідності встановленим нормам і правилам. План також допомагає виявити можливі ризики, розподілити ресурси для перевірки та узгодити дії між членами аудиторської групи, забезпечуючи якість і своєчасність проведення аудиту.

- рекомендовано програму аудиту виробничих запасів, яка допомагає забезпечити систематичність і повноту перевірки, зосереджуючись на найбільш ризикових аспектах. Така програма аудиту виробничих запасів сприяє координації дій, документуванню результатів і забезпечує основу для оцінки ефективності виконаних процедур.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артеменко Н.В. Виробничі запаси: особливості обліку та методичні засади проведення аудиту. Економіка і суспільство. 2017. №12. С. 665-670. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/12_ukr/110.pdf
2. Біловол Є.В. Особливості обліку реалізації готової продукції підприємства. Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 9-10 травня 2024 р. Дніпро: факультет обліку і фінансів, 2024. С. 9-12
3. Біловол Є.В., Калмиков С.О., Овдін В.С. Роль обліково-аналітичного забезпечення наявності та руху запасів в системі економічної безпеки підприємства. Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: збірник тез II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 30-31 жовтня 2024 р. Дніпро: ДДАЕУ, 2024. С.31-32
4. Болгар Т.М., Кальченко А.О. Шляхи підвищення ефективності управління активами підприємства. Економіка і суспільство. 2018. №14. С.765-771. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/109.pdf
5. Бондаренко О.М., Тітаренко А.Д. Економічна сутність та класифікація запасів: обліковий та управлінський аспекти. Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 2. С.63-67. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.2.63
6. Бурдейна Л.В. Теоретичні основи аналізу забезпечення та ефективного використання виробничих запасів на підприємствах. Молодий вчений. 2015. №3 (18). С. 39-43. URL: <https://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/3/07.pdf>
7. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку. Навчальний посібник для студентів вищих навч. закладів, спеціальності 7.050106 «Облік і

аудит» . О.В. Олійник, М.М. Шигун, С.М. Шумкова; 2-ге вид. доп. і перероб. Житомир: ЖІТІ, 2011. 576с.

8. Вареник В.М., Резцова М.І. Управління запасами підприємства: теоретичні та практичні аспекти. Європейський вектор економічного розвитку. 2018. №1 (24). С. 5-16. URL: <https://eurodev.duan.edu.ua/images/PDF/2018/1/3.pdf>

9. Васільєва Л.М., Соколенко А.І. Сучасні проблеми та напрямки вдосконалення організації та ведення обліку виробничих запасів на підприємстві. Молодий вчений. 2017. № 4 (44). С.623-625. URL: <https://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/4/144.pdf>

10. Волошан І.Г., Курило А.В. Удосконалення первинного обліку руху запасів на підприємствах сільського господарства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. №9. С.748-753. URL: <http://global-national.in.ua/archive/9-2016/154.pdf>

11. Ганін В.І., Філатова М.М. Контроль та аналіз оборотних активів підприємства та шляхи їх удосконалення. Молодий вчений. 2019. № 11 (75). С. 119-123. URL: <https://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/11/27.pdf>

12. Гончаров Ю.В., Кравченко І.В. Оцінка виробничих запасів: вітчизняний та зарубіжний досвід. Облік і фінанси АПК: освітній портал. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/ocinka-virobnichih-zapasiv-vitchiznyaniy-ta-zarubizhniy-dosvid.html>

13. Гусак Л.В. Нормативне забезпечення внутрішнього контролю виробничих запасів в умовах логістичного підходу до їх управління. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. Вип. 2 (23). С.67-72. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3063/7.pdf>

14. Демченко Т. А., Чвертко Л. А. Проблеми обліку виробничих запасів та напрями його вдосконалення на підприємстві. Економічні горизонти. Аналіз, аудит, облік та оподаткування. 2017. № 1(2). С.48-56. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/ekonomichniy_gorizont/2017/1/9.pdf

15. Довга Т.А. Роль та місце аналізу виробничих запасів в системі управління ресурсним потенціалом підприємства. Молодий вчений. 2015. №5 (20). Частина 1. С.130-134. URL: <https://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/5/29.pdf>

16. Домбровська С.О., Горбаченко М.Д. Фінансова стійкість підприємства: оцінка та шляхи підвищення. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Збірник наукових праць №3-4 (280-281), 2021. С.28-34. DOI:10.32680/2409-9260-2021-3-4-280-281-28-34

17. Измайлов Я.О., Свірко С.В. Удосконалення методичних аспектів обліку, аналізу та контролю запасів підприємств. Економіка, управління та адміністрування. 2021. №1(95). С.39–44. [https://doi.org/10.26642/ema-2021-1\(95\)-39-44](https://doi.org/10.26642/ema-2021-1(95)-39-44)

18. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. №291 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

19. Іпполітова І., Білоцерківський О., Гудименко В. Вплив логістичних процесів на ефективність управління запасами підприємства. Економіка та суспільство. 2024. №65. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-9>

20. Костишин Н.С. Первинний облік наявності та руху виробничих запасів у підприємствах - комбінатах хлібопродуктів. Причорноморські економічні студії. 2019. №46-2. С.114-121. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.46-41>

21. Круковська О.В. Удосконалення обліку, інвентаризації та контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємствах. Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід. 2018. №7. С.58-61. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2018/13.pdf

22. Кузьома В.В. Теоретичні аспекти удосконалення організації обліку виробничих запасів. Економічний аналіз. 2015 рік. Том 19. № 3. С.12-16.

ISSN 1993-0259

23. Леонова Ю.О. Запаси підприємства як об'єкт обліку: сучасний стан та напрями вдосконалення. Глобальні та національні проблеми економіки. 2014. №2. С.1255-1258. URL:

<http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/11695/1/1.pdf>

24. Лищенко О.Г., Сердюк Є. М. Управління виробничими запасами: обліково-аналітичне забезпечення. Ефективна економіка. 2018. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6654>. DOI: 10.32702/2307-2105-2018.11.51

25. Меліхова Т.О., Ніколаєнко Н.С. Розробка програми аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства. Економіка та держава. 2017. № 1. С.51-55. URL: www.economy.in.ua/pdf/1_2017/13.pdf

26. МСБО 2 «Запаси», затверджений Комітетом з міжнародних бухгалтерських стандартів від 01.01.2005 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021

27. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73 / Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

28. НП(С)БО 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

29. НП(С)БО 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України 31.12.99 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

30. Одношевна О.О., Пильгун О.В., Біловол Є.В. Аналітична діагностика ефективності використання запасів підприємством, як елемент оптимізації системи ведення обліку та контролю. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2024. №15. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-15-09-03>

31. Орлова В.М., Кокошвілі Д. Р. Сучасний стан обліку запасів в Україні: проблеми та шляхи вдосконалення. Вісник економіки транспорту і

промисловості. Економіка підприємства. 2017. №60. С.185-191.
DOI:<https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i60.122844>

32. Орлова В. М., Мазіашвілі А. Р., Шепель К. К. Сучасний стан обліку та напрямки вдосконалення документального оформлення використання запасів в Україні. Вісник економіки транспорту і промисловості. Економіка підприємства. 2022. №80. С.60-68. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.80.286808>

33. Островерха Р. Первинні документи у бухгалтерському обліку: сутність та напрямки удосконалення. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний науковий журнал. 2018. № 1-2. С.19-31. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/33778/1/Островерха.pdf>

34. Очеретько Л. М., Романова Ю. Ю. Проблеми та удосконалення організації обліку виробничих запасів. Ефективна економіка. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7390>. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.11.48

35. Павлова Г.Є. Фінансовий облік активів аграрних підприємств : навчальний посібник. Г.Є. Павлова, О.В. Чернецька. Донецьк: Юго-Восток, 2012. 393 с.

36. Павлова Г., Приходько І., Юрченко С. Оцифровізація бухгалтерського обліку для потреб сучасного бізнесу. Ефективна економіка. 2024. №5. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.5.7>

37. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

38. Подолянчук О.А. Виробничі запаси: економічна сутність та облік. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. № 5. С. 88-101

39. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : Наказ Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. № 879 / Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

40. Полянська О.А., Чабанюк О.М., Кондрич С.В. Управлінський облік

товарних запасів: напрями удосконалення методики. Економіка і суспільство. 2018. №19. С.1325-1333. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/197.pdf

41. Порядок визначення розміру збитку від розкрадань, нестач, псування матеріальних цінностей: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 116 / Кабінет Міністрів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-96-%D0%BF>

42. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. №996-XIV / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

43. Рубан Л.О., Яковенко Т.І. Економічна сутність поняття виробничих запасів на промисловому підприємстві. Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 34. С.313–318. URL: https://market-infr.od.ua/journals/2019/34_2019_ukr/48.pdf

44. Семенова С. М. Облік виробничих запасів і аналіз ефективності їх використання [монографія] / О. М. Шпирко, С. М. Семенова. – Київ : ВД «Артек», 2018. – 239 с. – ISBN 978-617-7674-15-2

45. Смалій Ю. О., Бенчак В. І., Польова Т. В. Удосконалення обліку та контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємстві. Ефективна економіка. 2019. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7360>. DOI:10.32702/2307-2105-2019.10.175

46. Степаненко О. І. Виробничі запаси: їх економічна природа та роль в господарській діяльності підприємства. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2023. Випуск 47. С.108-114. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2023-47-19>

47. Тарасова Г.О., Гулевич С.В. Організація обліку виробничих запасів підприємства та шляхи його удосконалення. Економіка та суспільство. 2018. № 15. С.896-899. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/138.pdf

48. Фалінська М. Економічна сутність та аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів. Галицький економічний вісник. 2012.

№6 (39). С.132-137. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/2284/1/GEB_2012_v39_No6-M_Falinska-Economic_analysis_of_the_nature_and__132.pdf

49. Хмелюк А.В., Черненко П.В. Організація обліку, контролю та аналізу виробничих запасів. Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2023. №1(6). С.135-143. DOI: 10.31319/2709-2879.2023iss1(6).283027pp135-143

50. Цивільний кодекс України: прийнято Верховною Радою України №435-IV від 16.01.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/435-15>

51. Штех А. А., Харченко Н. В. Шляхи удосконалення бухгалтерського обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів. Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 2. С.64-68. URL: https://www.investplan.com.ua/pdf/2_2018/14.pdf

52. Шум М. А., Гулько К. С. Особливості обліку та аналізу виробничих запасів на підприємствах України в сучасних умовах. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. № 15. Частина. С. 166-69. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/21604/1/ОСОБЛИВОСТІ%20ОБЛІКУ%20ТА%20АНАЛІЗУ%20ВИРОБНИЧИХ%20ЗАПАСІВ.pdf>

ДОДАТКИ

Додаток А

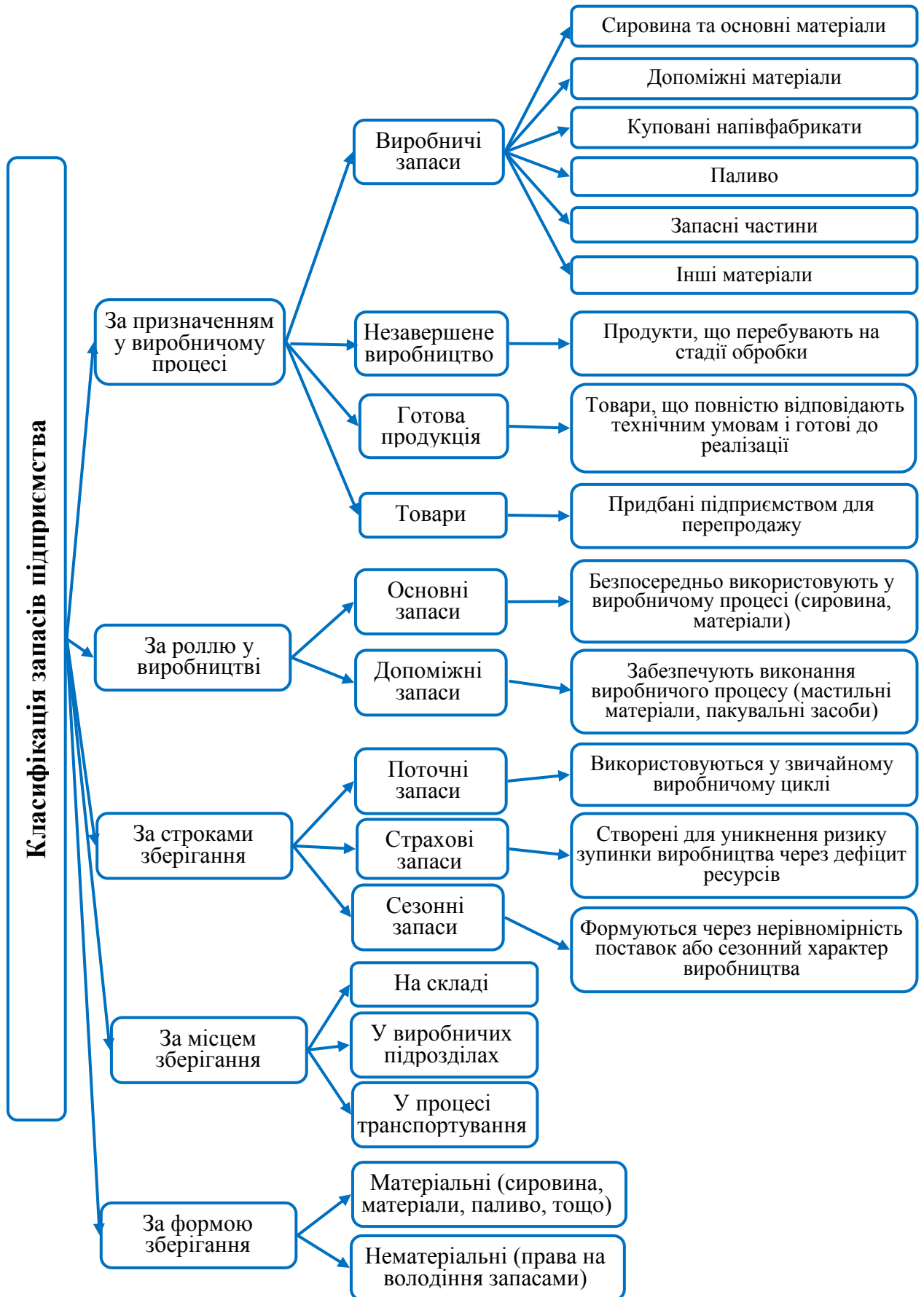

Схема класифікації запасів підприємства

Додаток Б

Оцінка ділової активності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2023р. до 2019р.
Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, послуг	2354,1	3264,3	8300,8	5598,8	29646,4	1259,4
Операційні витрати	125,0	214,6	423,8	419,2	2 138,6	1710,9
Середньорічна вартість капіталу	420,4	390,4	614,5	1285,8	2240,5	533,0
Середньорічна вартість не оборотних активів	99,4	95,3	137,6	260,1	1081,6	1088,7
Середньорічна вартість оборотних активів	9,4	8,2	12,5	22,4	169,7	1805,3
Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	6,0	6,5	9,0	14,7	43,1	718,3
Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	310,4	286,9	514,4	865,4	1614,6	520,2
Середньорічна вартість власного капіталу	99,4	95,3	137,6	260,1	1081,6	1088,7
Середньорічна величина кредиторської заборгованості	22,9	19,2	30,1	47,6	477,9	2091,5
Загальний коефіцієнт обертання капіталу	5,6	8,4	13,5	4,4	13,2	236,3
Фондовіддача необоротних активів, грн.	23,7	34,3	60,3	21,5	27,4	115,7
Коефіцієнт обертання оборотних активів	250,4	398,1	666,7	249,9	174,7	69,8
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	1,4	0,9	0,5	1,4	2,1	143,4
Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	392,4	502,2	922,3	382,2	687,9	175,3
Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	0,9	0,7	0,4	0,9	0,5	57,0
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	7,6	11,4	16,1	6,5	18,4	242,1
Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	47,5	31,6	22,3	55,6	19,6	41,3
Коефіцієнт обертання власного капіталу	23,7	34,3	60,3	21,5	27,4	115,7
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	15,2	10,5	6,0	16,7	13,1	86,4
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	5,5	11,2	14,1	8,8	4,5	81,8
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	65,8	32,2	25,5	40,8	80,4	122,2

Додаток В

Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

№ з/п	Показники	2019 р.		2020 р.		2021 р.		2022 р.		2023 р.		Питома вага (Vi, %) в інтегрованому показнику
		Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
1	<i>Показники ліквідності</i>											
1.1	Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	1,29	8	1,31	9	8,60	10	1,22	8	2,57	10	8
1.2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,22	10	1,23	10	8,32	10	1,05	10	2,49	10	8
2	<i>Показники ділової активності</i>											
2.1	Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	47,5	10	31,6	10	22,3	10	55,6	10	19,6	10	9
2.2	Період оборотності оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів, днів	4,9	10	6,9	10	3,6	10	3,1	10	5,5	10	9
2.3	Період оборотності активів, днів	15,2	10	10,5	10	6,0	10	16,7	10	13,1	10	9
3	<i>Показники фінансової незалежності</i>											
3.1	Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	76,07	5	74,95	6	78,62	5	80,38	4	34,54	9	9
3.2	Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, % (коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів)	22,28	9	23,46	9	88,38	10	18,31	8	61,12	10	9
4	<i>Показники рентабельності</i>											
4.1	Рентабельність продажу, %	0,56	5	0,89	5	1,56	6	3,02	7	6,18	8	9
4.2	Рентабельність активів, % (загальна рентабельність капіталу)	3,12	8	7,43	10	21,09	10	13,17	10	81,84	10	9
4.3	Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність власного капіталу)	10,81	10	30,43	10	94,22	10	65,09	10	169,52	10	9
5	<i>Інші показники</i>											
5.1	Знос основних засобів, % (коефіцієнт зносу основних засобів)	43,37	8	63,16	6	44,06	8	52,97	7	94,04	1	7
5.2	Частка простроченої кредиторської заборгованості, %	-	10	-	10	-	10	-	10	-	10	5
<i>Інтегрований показник фінансового стану</i>		8,53		8,74		9,05		8,64		9,10		100-
<i>Рейтинг фінансового стану</i>		А		А		А		А		А		

Додаток Д
Анкета перевірки виробничих запасів товариства

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформації немає	Так	Ні	Примітки
1	Скільки років працюєте в товаристві?				
	0-1				
	1-5				
2	5 і більше				
	Який метод вибуття запасів використовують в товаристві?				
3	ФіФО				
	Середньозваженої собівартості				
3	Надходження виробничих запасів в товариство оформлюють:				
	- накладною				
	- товарно-транспортною накладною				
	- прибутковим ордером				
4	- актом про приймання матеріалів				
	Відпуск у виробництво оформлюють:				
	- лімітно-забірною карткою				
	- накладною вимогою на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів				
5	- матеріальний звіт				
	Чи дозволяється відпуск виробничих запасів без довіреності?				
6	Чи використовують для обліку виробничих запасів на складі Картка складського обліку матеріалів?				
7	Чи використовують для узгодження складського та бухгалтерського обліку Відомість обліку залишків матеріалів на складі?				
8	На якому рахунку в товаристві обліковують виробничі запаси?				
	- 20				
	- 23				
	- 26				
9	- 28				
	Чи має товариство Наказ про облікову політику?				
	10	Як відображають в товаристві в обліку отримання виробничих запасів від постачальника на умовах наступної оплати?			
	- Д-т 201 К-т 311				
11	- Д-т 201 К-т 631				
	- Д-т 201 К-т 361				
	Як показують в обліку відпуск у виробництво матеріалів?				
12	- Д-т 23 К-т 201				
	- Д-т 201 К-т 23				
	- Д-т 26 К-т 201				
	Як показують в обліку отримання виробничих запасів від підзвітної особи?				
13	- Д-т 201 К-т 372				
	- Д-т 372 К-т 301				
	- Д-т 372 К-т 201				
	Як показують в обліку внесення виробничих запасів до статутного капіталу?				
14	- Д-т 201 К-т 46				
	- Д-т 201 К-т 40				
	- Д-т 201 К-т 631				
15	Яка періодичність інвентаризації виробничих запасів в товаристві?				
	- один на рік				
	- двічі в рік				
16	- не проводиться				
	Як ведуть облік виробничих запасів?				
	- вручну				
	- автоматизовано				
17	- комбіновано				
	Хто приймає рішення стосовно закупівлі й відпуску у виробництво запасів?				
	- керівник				
	- голвбух				
18	- начальник виробництва				